

ГЕРБЕРТ УЭЛЛС

ENSIMMÄISET
IHMISET
KUUSSA

Герберт Уэллс

Ensimmäiset ihmiset kuussa

«Public Domain»

Уэллс Г. Д.

Ensimmäiset ihmiset kuussa / Г. Д. Уэллс — «Public Domain»,

Содержание

I	5
II	15
III	20
IV	25
V	28
VI	31
VII	34
Конец ознакомительного фрагмента.	36

H. G. Wells

Ensimmäiset ihmiset kuussa

I

Mr. Bedford tutustuu Mr. Cavorin kanssa Lympnessä

Kun nyt istahdan kirjoittamaan tänne viiniköynnösten siimekseen, eteläisen Italian sinitaivas pääni päällä, niin minua hiukan hämmästyttää, ajatellessani, että minun osallisuuteni Mr. Cavorin kummallisissa seikkailuissa oli sittenkin vain pelkkää sattumaa. Minä jouduin niihin sellaisena aikana, jolloin arvelin olevani täydessä turvassa pienimmiltäkin häirityksiltä. Olin tullut Lympneen siinä luulossa, että se se vasta on sellainen paikka maailmassa, missä ei mit'ikään tapahdu. "Täällä", ajattelin, "täällä, jos missään, saa olla rauhassa ja tehdä työtä."

Ja seurauksena kaikesta tuosta on tämä kirja. Näin se sallimus välisti kokonaan tyhjäksi tekee ihmisen pienet suunnitelmat.

Olkoon tässä nyt ohimennen mainittuna, että minä vast'ikään olin kestänyt aika keikauksen eräässä taloudellisessa yrityksessä. Nyt kun tässä istun, ympärilläni kaikki rikkauden luomat edut, nyt tuntuu oikein nautinnolta mainita silloista hätääni. Saatan senkin myöntää, että jossain määrin olin itsekin ollut vikapää kovaan onneeni. Saattaa olla, että minussa on jonkun verran kykyä yhteen ja toiseen; liikehommain hoito ei ainakaan kuulu niihin. Mutta siihen aikaan minä olin nuori, ja nuoruuteni moittittaviin puoliin liittyi sekin, että luulin olevani ties kuinkakin taitava affääreissä. Nuorihan minä ikääni nähden vieläkin olen, mutta se, mikä minulle silloin tapahtui, on nyäissyt pois palasen nuoruutta minun ajatuksistani. Onko se minussa tuonut palasen älyäkin päivänvaloon, se on sangen epäiltävä asia.

Tuskin tarvinnee käydä juurta jaksain kertomaan, millaiset spekulatiot laskivat minut maihin Lympnessä Kentin kreivikuntaa. Nykyaikanaan lyöpyy liikeyrityksiinkin räikeä seikkailun leima. Minä olin pannut liikkeesen liian paljo. Näissä tällaisissa asioissa vallitsee järkähtämättömästi vissi määrä antamista ja ottamista, ja minun osakseni oli lopulta tullut antaminen. Ilkeältä se vain tuntui, että vielä silloinkin kuin minulla ei enää ollut kuin kouran täysi tyhjää, muuan äkäpää velkoja piti sopivana ruveta häjyksi. Olette kukaties huomanneet, kuinka tulisena välisti leimahtaa loukatun hyvän avun tunto tahi lienette vain tunteneet sellaista. Kovin hän ahdisti minua. Ja vihdoin näytti siltä, ettei minun auta muuta kuin ruveta kirjoittamaan näytelmiä, ellei tässä täydy käydä elää kitkuttamaan kauppapalvelijana. Mutta ennenkuin niin hullusti käy – arvelin – niin kyllä minä ponnistan kaikki voimani, saadakseni näytelmän kokoon, sillä minussa on jonkun verran mielikuvitusta ja loistavan upeuden aisteja. Paitsi varmaa vakaumusta kyvyistäni affäärimehenä, oli minussa siihen aikaan aina asunut sekin luulo, että pystyn kirjoittamaan varsin hyvän näytelmän. Eikä tuommoinen ajatus luullakseni kovin harvinainen olekaan. Minä tiesin, ettei millään muulla yrityksellä – lain ja asetusten mukaisia liiketoimia lukuun-ottamatta – ole niin loistavaa onnistumisen mahdollisuutta, ja tämä se kaiketikin yhä enemmän ja enemmän vahvisti minua päätöksessäni. Ja niinpä olin jo tottunut siihen ajatukseen, että tämä kirjoittamaton näytelmä on oleva sangen sopiva ajanvietto, jähka vaan ensi kertaa sateinen päivä sattuu.

Ja se sateinen päivä sattuiinkin, ja minä ryhdyin työhön.

Pianpa huomasi näytelmän kirjoittamisen kysyvän enemmän aikaa kuin olin luullutkaan. Olin laskenut siihen menevän kymmenen päivää ja saapunut Lympneen, hankkiakseni sopivan tyyssijan itselleni siksi aikaa kuin työtä kestää. Onnellisena pidin itseäni, kun sain tämän pienen huvilan, tehtyäni kontrahdin kolmeksi vuodeksi.

Hankin siihen sitten muutamia huonekaluja ja valmistin täällä ollessani ruokani omin käsin. Mrs. Bond olisi kyllä kauhistunut minun keitoksiani, mutta, uskokaa pois, ei niistä mausteita puuttunut. Minulla oli kahvikattila, keitinpata munia ja toinen perunoita varten ja pannu, jossa sopi paistaa makkaroita ja sianlihaa – siinä yksinkertaiset esineet elämäni mukavuutta varten. Eihän ihminen aina voi elää upeasti, mutta yksinkertaisuus on aina mahdollinen vaihtoehto. Ja sitten otin velaksi 18-gallonin nassakan olutta ja panin kellariin, ja leipää toi minulle joka päivä muuan luottavainen leipuri. Eihän tämä nyt ihan Sybarin mallin mukaista liene ollut, mutta olen minä kovempaakin kokenut. Säälikseni kyllä hiukan kävi tuo leipuri, joka oli kerrassaan kunnan mies, mutta parasta toivoin häneenkin nähden.

Jos ken yksinäisyyttä kaipaa, niin ei sen parempaa paikkaa ole kuin Lympe tuolla saviperäisessä osassa Kentiä. Minun mökkini seiso i entisen merikallion rinteellä, katsella tähystellen Romneyn aulangon yli ulos ulapalle. Sateisilla ilmoilla tämä paikka on melkein saavuttamattomissa, ja niin siellä kerrottiin, että polisimiehen täytyy kaikkein vetelimmät kohdat matkastaan kulkea lautapalaset jalkain alla. En sitä koskaan omin silmin nähnyt, mutta saatan kyllä mielessäni tuon kaiken kuvailla. Koko kylässä ei ole kuin moniahta mökki ja talo, ja joka oven edessä seista törröttää isoja koivuluutia, joilla pahimmat saviliejut luodaan pois. Tästä jo saanee jonkinlaisen kuvauksen seudun ulkomuodosta. Melkein tekisi mieli epäillä, tokko moista paikkaa on olemassakaan, ellei se olisi kalpenevia muistoja jo kauan sitten menneiltä päiviltä.

Roomalaisvallan aikoina siinä oli Englannin suuri satama, Portus Lemanus. Nyt on meri siitä neljän mailin päässä. Jyrkkä mäenrinne on täynnään roomalaisia tiilejä suuremmissa ja pienemmissä rökkiöissä, ja siitä muinoin Watling Sreet, paikoin vieläkin kivellä laskettuna, ampuu nuolena pohjoista kohti. Usein seisoskelin mäen kukkulalla, mietiskellen kaikkea tuota, ja mieleeni kuvastuivat kaikki nuo galerit ja legionat, sotavangit ja viran-omaiset, naiset ja kauppiat, minunmoiseni liikemiehet, kaikki nuo ihmisparvet, joita touhuten ja pauhaten satamasta läksi ja satamaan tuli. Ja nyt vain pelkkiä tiiliröykkiöitä ruohoisella rinteellä, pari lammasta ja – minä! Ja siinä, missä ennen muinoin satama oli sijainnut, siinä nyt aulanko leveänä, kaarevana vyöhykkeenä kulkee kaukaista Dungenessia kohti. Siellä täällä siintää silmään yksinäisiä puuryhmiä ja vanhain; keskiaikaisten kaupunkien kirkontorneja, jotka nekin Lemanusen mukana kulkevat yhä lähemmäs ja lähemmäs häviötänsä.

Tämä näky aulangolle oli todellakin kauniimpia, mitä milloinkaan olen saanut silmäillä. Dungeness, luullakseni viidentoista mailin päässä, kuului kuin lautta merenpinnalla, ja loitommalla länttä kohden kohoilivat Hastingsin kukkulat mailleen menevän auringon paisteessa. Välisti ne näyttivät kirkkailta ja läheisiltä, vuoroin taas himmeiltä ja matalilta, ja usein autere pyyhkäisi ne kokonaan näkyvistä. Ja kaikissa lähimmissä osissa aulankoa kulki ristiin rastiin valoisia oja ja kaivannoita.

Akkuna, jonka ääressä minä työskentelin, antoi tälle mäennyppylälle, ja siitä minun silmäni ensi kertaa sattuivat Cavoriin. Olin juuri parhaillani sovittelemassa näyttämöllepanoa, mieli kokonaan kiinni tässä vaikeassa työssä, ja silloin hän luonnollisestikin veti huomioni puoleensa.

Aurinko oli laskenut, ja taivaanranta kuului tuolla vehreissä ja keltaisissa väreissä täynnä rauhaa. Tätä pohjaa vasten juuri ilmeni hänen, tuon kummallisen pikku olennon, musta kuva.

Hän oli varttansa vähäinen, pullea, ohutsäärinen mies, kulmikas liikkeissään. Hän oli katsonut sopivaksi verhota tuon ylen kummallisen sielunsa krikettilakkiin, päällysviittaan ja polkupyöräilijän polvihousuihin ja sukkiin. Miksikä niin, sitä en tiedä, sillä ei hän koskaan pyöräillyt eikä koskaan krikettiäkään pelannut. Tuo oli kovin oikullista vaateparsien yhdyntää, enkä väinkään tiedä, mihin se perustui. Hän heilutteli käsiään ja viskoi jalkojaan, käänteli päätänsä puoleen ja toiseen ja pörisi. Niin hän pörisi kuin sähköä olisi ollut liikkeellä. Ette te semmoista pörinää ikinä ole kuulleet. Ja tuon tuostakin hän koristeli kulkkuaan aivan ylenpalttisella melulla.

Äsken oli satanut, ja jos hänen käyntinsä jo muutoinkin oli nytkähtelevää, niin sitä enemmän se hytki ja nytki nyt tuolla liukkaalla polulla. Aurinkoon päin kääntytyänsä, hän pysähtyi, veti

kellonsa esille ja epäröi. Sitten hän huitasi suonenvetoisesti kättään, kääntyi ympärinsä ja läksi paluumatkalleen, ilmeistä kiirettä osoittaen koko olennossaan. Ei hän enää käsiään heitellyt, vaan astui pitkin askelin, jotka saivat hänen verrattain suurten jalkainsa koon niin edulliseen valoon kuin suinkin mahdollista, – kenkiin tarttunut savi se ihan liioitteli, koettaessaan paisuttaa niitten ulottuvaisuutta.

Tämä tapahtui, ollessani siellä ensimmäistä päivää, juuri kuin näytelmän kirjoittamisen tarmo oli minussa ylimmillään, ja minä pidin tätä sattumaa harmillisena häirityksenä – siihenhän meni viisi minuttia hukkaan. Ryhdyin jälleen näyttämöllepanooni. Mutta kun sama ilmiö uudistui seuraavana iltana merkillisen täsmällisesti, ja sen seuraavana taas ja ihan joka ilta, milloin ei vaan satanut, niin jo alkoi se näyttämölle-pano käydä kovin tuskalliseksi. "Hiis tuota miestä!" virkoin itsekseni. "Tanssinukeksiko hän tuossa harjoittelekse!" Ja niin minä monta iltaa peräkkäin sadattelin häntä oikein sydämeni pohjasta.

Senjälkeen minun harmini muuttui kummasteluksi ja uteliaisuudeksi. Mitä ihmeitä se mies tuolla lailla menettelee? Neljäntenätoista iltana en enää jaksanut kestää tuota, vaan avasin akkunaoven heti kuin hän oli tullut näkyviin, astuin verannan poikki ja menin suoraa päätä siihen paikkaan, missä hänen oli tapa säännöllisesti pysähtyä.

Hän oli juuri vetänyt kellonsa esille, hänen luokseen saapuessani. Hän oli kasvoistaan pullea ja punakka, silmäkulmat ruskeat – tätä ennen olin häntä katsellut vain valoa vastaan.

– Yksi silmänräpäys, sir, – virkoin minä, hänen kääntyttyään.

Hän pysähtyi.

– Silmäkö räpäys? – sanoi hän. – Kyllä. Tahi jos tahdotte puhutella minua kauemmin ettekä pidä pyyntöäni liiallisena... teidän silmänräpäyksenne on mennytkin jo... niin olisiko teidän vastenmielistä lähteä mukaan?

– Ei millään muotoa, – vastasin minä, käyden hänen rinnalleen.

– Minun tapani ovat säännölliset ja aikani seurustelua varten rajoitettu.

– Ja tämä aikanne on nyt kävelyä varten?

– Niin on. Minä tulen tänne auringonlaskua ihailemaan.

– Ettepä.

– Sir?

– Ettehän te sitä milloinkaan katsele.

– Enkö?

– Ette. Minä olen tarkastellut teitä jo kolmenatoista iltana, ettekä te kertaakaan ole katsellut auringonlaskua, ette kertaakaan.

Hän rypisti kulmiaan, niinkuin se, joka kohtaa pulmallisen probleman.

– No niin, minä nautin auringonvalosta... ilmasta... Minä astun tätä polkua pitkin tuon portin kautta – hän viittasi päällään taaksepäin – ja sitten ympäri...

– Ettepä. Ette koskaan ole tehnyt sillä tapaa. Turhia juttuja. Eihän siellä mitään tietä ole. Tänäkin iltana esimerkiksi...

– Tänäkin iltana... Malttakaas. Jaha! Minä vilkasin juuri kelloani, huomasin sen olevan kolme minuttia yli sen määrätyn puolen tunnin, päätin, ettei minulla ole enää aikaa astua ympäri, käännyn...

– Niinhän te teette joka kerta.

Hän katsahti minuun ja vaipui miettimään.

– Kenties siinä on perää, nyt kuin oikein ajattelen sitä. Mutta mistäs asiasta teillä olikaan aikomus puhua?

– Juuri siitä.

– Siitäkö?

– Niin. Miksikä te teette tuolla tavoin? Joka ilta te tulette ja pidätte ääntä.

– Ääntäkö?

– Tällaista näin... – minä koetin matkia hänen pörinäänsä.

Hän loi silmänsä minuun. Pörinä oli silminnähtävästi hänenkin mielestään epähauskaa.

– Panenko minä *noin*? – kysyi hän.

– Jok'ikinen ilta.

– Siten olisi uskonut.

Hän pysähtyi ja katseli minua totisena.

– Onko se mahdollista? – sanoi hän. – Ettäkö minuun olisi piintynyt jonkinlaisia tottumuksia?

– Siitäpä näyttää.

Hän tarttui alahuuleensa ja vei sen vielä alemmas, tuijotellen rapakkoon jalkainsa juuressa.

– Minun ajatukseni askaroitsevat niin paljon, – virkkoi hän. – Ja te tahtoisitte tietää, *miksikä* minä kaikkea tuollaista teen! No niin, sir, minä vain vakuutan teille, etten lainkaan tiedä, *miksikä* minä teen sellaista, mistä te puhutte, eikä siinä kyllä, mutta minä en edes ole tiennyt sellaista tekemäniäkään. Ja kun tarkoin mietin, niin aivanhan se on niin kuin te sanotte. En ole *milloinkaan* ollut tätä kenttää kauempana... Ja nuo tuommoiset seikat ne vaivaavat teitä, niinhän?

Miten olikaan, mutta minä rupesin jo hiukan leppymään tuohon mieheen.

– Eihän ne juuri *vaivaa*, – vastasin minä. – Mutta kuvailkaahan mielessäni, että itse olette sepittämässä näytelmää.

– Ei minusta semmoiseen.

– No tai jotain, mikä vaatii koko huomiotanne.

– Jaha, – sanoi hän mietiskellen, – niinpä niinkin.

Hänen sanoissansa helähti niin suuri määrä mielenhaikeutta, että minä lepyin yhä lauhkeammaksi. Ja onhan tuo todellakin armotonta: mennä ihan vento vieraalta ihmiseltä kysymään, *miksikä* hän pörisee yleisellä maantiellä.

– Näettehän nyt, – virkkoi hän vennosti; – se on tottumusta.

– Sen huomaan kyllä.

– Minun täytyy luopua siitä.

– Ei suinkaan, jos siitä tulee teille haittaa... Ja sitä paitsi, eihän minulla ole mitään oikeutta... olin vain niin rohkea...

– Ei suinkaan, sir, – sanoi hän, – ei suinkaan. Minä olen teille sangen kiitollinen. Minun pitäisi olla varuillani tuommoisista seikoista. Ja niin minä vast'edes olenkin. Saisinko vaivata teitä vielä kerran... tuo pörinä...?

– Tällaista se osapuille on: pörrörrör. Mutta tiedättehän...

– Olen erittäin kiitollinen teille. Minä tiedän todellakin käyväni aivan suunnattoman hajamieliseksi. Te olette aivan oikeassa, sir, oikeassa kaikin puolin. Minä olen kuin olenkin teidän velallisenne. Loppu siitä tuleman pitää kerrassaan. Ja nyt, sir, olen vienyt teidät kauemmaksi kuin minun olisi pitänytkaan.

– Minä toivon, ettei minun tungettelevaisuuteni...

– Ei millään muotoa, sir, ei millään muotoa...

Me katselimme toisiamme tuokion verran. Minä kohotin sitten hattuani ja toivotin hänelle hyvää iltaa. Hän vastasi nytkähdellen, ja niin erottiin.

Aidan porraslaudalta minä katsahdin vielä kerran tuohon poistuvaan olentoon. Liikkeet olivat huomattavasti muuttuneet: hän näytti hervahtuneelta, lyhyhistyneeltä. Muistelllessani miehen entisiä huitomisia ja pörinää, tuo muutos tuntui minusta kummallisen liikuttavalta. Minä katselin häntä, kunnes hän oli kadonnut näkyvistä. Ajattelin jo, että parasta minun olisi ollut pysyä omissa töissäni. Näissä mietteissäni palasin huvilaani ja kävin jälleen näytelmäni kimppuun.

Huomis-iltana miestä ei näkynyt, ei sitä seuraavanakaan.

Mutta yhä edelleen hän oli mielessäni: ajattelin näet, että häntä sopisi käyttää näytelmäni kehittämässä erinomaisena mallina hemeämieliseen, koomilliseen personaan. Kolmantena päivänä hän tuli luokseni.

Ensi alussa en tahtonut päästä selville, mikä hänet oli tänne tuonut. Hän haasteli jonkun aikaa aivan jokapäiväisistä seikoista, kunnes viimeinkin tuli pääasiaan. Hän tahtoi ostaa minut pois huvilastani.

– Katsokaa, – puhui hän, – enhän minä millään muotoa teitä moiti, mutta te olette poistanut minusta erään tottumuksen, ja se häiritsee kokonaan minun päiväni. Täällä minä olen kävellyt jo monta, monta vuotta. Ja pörinää olen pitänyt, epäilemättä... Kaiken tuon te olette tehnyt mahdolltomaksi.

Minä ehdotin, että hän valitsisi toisen suunnan.

– Ei. Ei ole mitään muuta suuntaa. Tämä on ainoa. Olen tiedustellut.

Ja nyt... joka ilta kello neljä... minulla on kuin seinä edessä.

– Mutta, hyvä herra, jos tämä on niin tärkeätä teille...

– Se on elinkysymys. Katsokaas, minä olen tutkija... olen kiintynyt eräasen tieteelliseen tutkimukseen. Minä asun... – hän pysähtyi ja näkyi miettivän – juuri tuolla noin, – jatkoi hän sitten, viitaten äkkiä arveluttavan läheltä minun silmääni. – Tuo talo valkoisine piippuineen, jonka näette tuolla puitten takaa. Minun eloni ja oloni on aivan tavallisuudesta poikkeavaa... tavallisuudesta poikkeavaa. Minä olen pääsemäisilläni erään mitä tärkeimmän keksinnön perille... minä vakuutan teille: *kaikkein tärkeimmän*, mitä milloinkaan on tehty. Se kysyy yhtämittaista miettimistä, yhtämittaista ajatuksen vapautta ja toimintaa. Ja iltapäivä se on minun paras aikani! Silloin minussa kuohumalla kuohuu uusia ajatuksia... uusia näkökohtia.

– Mutta eikö sopisi astua ohitse?

– Silloin olisi kaikki toisin. Minä tulisin silloin itsetietoiseksi. Minä rupeaisin silloin ajattelemaan teitä ja teidän näytelmääne... ajattelisin teidän tarkastelevan minua ärtyneenä... sen sijaan kuin minun pitäisi tehdä työtä. Ei! Minun pitää saada tämä huvila.

Minä miettimään. Täytyihän minun luonnollisestikin harkita asiaa perinpohjin, ennenkuin ratkaisevan vastauksen annan. Niinä aikoina olin kyllä valmis affäärejä tekemään, ja myöminen oli minulle aina houkuttelevaa. Mutta ensinnäkin: eihän tämä ole minun huvilani, ja vaikka sen möisinkin hänelle hyvästä hinnasta, niin saattaisi sen luovuttamisesta joutua ikävyyksiin, jos nykyinen omistaja saisi vihiä asiasta. Ja toiseksi: minä... no niin, minuahan ei oltu vielä julistettu vapaaksi veloistani. Tässä täytyy olla hyvin varovainen. Sitä paitsi tuntui minusta sangen intressantilta se seikka, että tuo mies tuossa on kukaties pääsemäisillään jonkun arvokkaan keksinnön perille. Olisihan hauska, ajattelin, saada lähempiä tietoja hänen tutkimuksistaan, ei missään epärehellisessä tarkoituksessa, vaan sitä varten vain, että tieto tuosta saattaisi olla jonkinlaisena virkistysnäytelmän kirjoittamisen vaivaloisessa työssä. Minä työnsin tuntosarveni esille.

Hän oli vallan kernas antamaan tietoja. Ja kun hän kerran oli vauhtiin päässyt, niin keskustelu muuttui kuin muuttuikin yksinpuheluksi. Hän puhui niinkuin kauan aikaa sulkeissa ollut mies, joka on asiata ajatellut pitkän ja poikki uudestaan ja taas uudestaan. Hän puhui melkein tunnin umpeen, ja minun täytyy tunnustaa, että minulla oli täysi työ ja tekeminen kuunnellellani. Mutta kaiken aikaa siinä helähteli tuommoinen tyytyväisyyden sivuääni, niinkuin ainakin, kun tietää laiminlyöneensä työn, jonka on tehtäväkseen ottanut. Tämän ensimmäisen keskustelun aikana en minä paljoakaan selvää saanut hänen työnsä lopullisesta päämäärästä. Toinen puoli hänen puhettansa oli täynnään minulle aivan outoja teknillisiä termejä, ja pari kohtaa, joita hän suvaitsi sanoa matemaatikan aiheiksi, hän valaisi siten, että mustekynällä piirtää raapautti kirjekuoren selkään laskuja, sellaisia, että minun kävi vaikeaksi olla ymmärtävinäkään niitä.

– Niin, niin, – virkoin minä vain, – jatkakaa, jatkakaa.

Sen verran minulle kumminkin selväsi, ettei hän ole mikään sairasmielinen mies, joka luulee tekevänsä ties mitä keksinnöitä. Niin sairasmieliseltä kuin mies näyttikin, ilmeni hänessä niin paljon voimaa, että moinen luulo oli ihan mahdotonta. Ja olipa miten olikaan, niin mekanillisten mahdollisuuksien piiriin se keksintö vain kuului. Hän kertoi, että hänellä on työpaja ja siinä kolme apulaista – alkujaan tavallisia puuseppiä, – jotka hän oli harjoittanut. No niin, työpajasta patentti-

toimistoon ei ole kuin yksi askel. Hän kutsui minua katsomaan tekeleitään, ja minä suostuin kernaasti, varoen kumminkin millään tavoin alleviivaamasta tätä kernauttani. Puheenaollut huvilan kauppa siirtyi tuonnetun, ja siitä minulle hyvä mieli.

Vihdoin hän nousi, pyydellen anteeksi, että oli istunut niin kauan, mainiten samalla, kuinka hauska hänen oli ollut haastella työstään; ikävä vaan, että hän niin harvoin saa sellaista mielihyvää nauttia. Harvoin muka hän on kohdannut niin intelligenttiä kuulijata kuin minä olen; peräti harvoin hänellä on tilaisuutta seurustella asian-yymmärtävien tiedemiesten kanssa.

– Niin paljon pikkumaisuutta, – selitteli hän, – niin paljon vehkeilyä! – Todellakin, jos joku on saanut jonkun aatteen, jonkun hedelmällisen aatteen... En tahtoisi olla armoton, mutta...

Minä olen niitä, jotka uskovat impulsseihin. Minä tein ehdotuksen, joka kenties oli liian pikainen. Mutta ottakaa tuki lukuun, että minäkin olin kaksi viikkoa ollut yöpö yksinäni, näytelmää kirjoittamassa Lymnessä. Sitä paitsi oli minulla vieläkin omantunnon vaivoja siitä, että olin tehnyt tyhjäksi hänen kävelyretkensä.

– Miks'ette, sanoin minä, – miksette saata ottaa nyt tätä uudeksi tottumukseksi sen entisen sijaan, jonka minä olen teiltä tarvellyt... miksette ainakin siksi aikaa, kunnes saamme lukkoon tuon huvila-asian? Se, mitä te tarvitsette, on saada kiinnitetyksi ajatuksianne työhönne, juuri sitä, mitä olette tehnyt iltakävelyillänne. Pahaksi onneksi on nyt näistä kävelyistä tullut loppu... ette enää saa asiata entiselleen. Mutta eikö sopisi tulla tänne, kertomaan minulle toimistanne. Käyttäkää minua seinänä, jota vastaan viskaatte ajatuksianne, ja josta ne kimmahtavat teille takaisin. Minulla on totta maar liian vähän tietoja, pystyäkseen varastamaan omikseni teidän aatteitanne, enkä tunne ketään tiedemiestä...

Minä pysähdyin. Hän vaipui mietteisensä. Ehdotukseni veti nähtävästikin hänen huomiotaan puoleensa.

– Mutta minä pelkään ikävystyttäväni teitä, – virkkoi hän.

– Olenko liian tuhma mielestänne?

– Ette suinkaan, mutta tuommoiset teknilliset asiat...

– Oli miten oli, mutta te herätitte tän'iltana minussa tavatonta mielenkiintoa.

– Siitä olisi todellakin minulle suuri apu. Ei mikään selvitä ihmisen aatteita niin paljon kuin niitten esittäminen muille. Tähän saakka...

– Hyvä sir, älkää sanoko enää mitään.

– Mutta onko teillä todellakin aikaa semmoiseen?

– Ei ole sen parempaa lepoa kuin vaihtelu askareissa, – sanoin minä syvällä vakaumuksella.

Asia oli päätetty. Verandani portailla hän kääntyi ympärinsä.

– Olen teille muutoinkin jo suuressa kiitollisuuden velassa, – virkkoi hän.

Minä äännähdin kysyvästi.

– Te olette kerrassaan parantanut minut tuosta naurettavasta pöristelemisen tottumuksesta, – selitti hän.

Muistaakseni minä sanoin olevani iloinen, saadessani osoittaa hänelle jonkun palveluksen, ja hän läksi pois.

Äskeisen keskustelun virittämä ajatuksenjuoksu näkyi päässeensä hänessä valtaan. Hänen kätensä alkoivat jälleen heilahdella entiseen tapaansa, ja tuulen huhauksissa kuului korvaani hiljainen pörrörrör.

Mutta vähätpä minä oikeastaan siitä...

Hän tuli huomenissa ja senkin jälkeisenä päivänä ja piti kaksi luentoa fysikasta. Tyytyväisiä olimme niihin kumpainkin. Hänen kasvojensa ilme osoitti hänen olevan perinpohjin selvillä "eeteristä" ja "voimain tubeista" ja "gravitationi-potenseista" ja sen semmoisista. Minä istuin toisessa nojatuolissa, tuon tuostakin virkkaen, pitääkseni miestä vauhdissa: "niin, niin", "jaha", "kyllä minä olen mukana."

Kamalan vaikeita asioita nuo, mutta luulenpa, ettei hänellä ollut aavistustakaan, kuinka paljon niistä meni minun ymmärryksen yli. Oli hetkiä, jolloin epäilin, tokko minä oikein seuraankaan, mutta sainhan joka tapauksessa levähtää tuosta kovan onnen näytelmästäni. Silloin tällöin selvenivät nuo asiat minulle hetkiseksi, kadotakseen jälleen juuri silloin kuin luulin päässeeni niitten perille. Vuoroin taas minun tarkkaavaisuuteni katkesi kerrassaan, enkä sitä enää vireille vetänytkään. Siinä istuin vain, katsella tuijotellen häneen ja mietiskellen, eiköhän olisi parasta käyttää häntä päähenkilön mallina johonkin kelpo ilveilyyn ja antaa palttua kaikelle muulle. Ja sitten taas ymmärsin häntä jonkun matkaa.

Ensi tilaisuuden sattuessa käväsin hänen asunnossaan. Se oli avara ja huolellisesti sisustettu. Muita palvelijoita ei ollut kuin hänen kolme apulaistansa, ja koko hänen dietissään ja yksityiselämässään yleensä oli filosofillisen yksinkertaisuuden leima. Hän oli vesipoika ja vegetariaani ja kaikkea semmoista, mikä logilliseen elämänjärjestykseen kuuluu. Mutta koko hänen talonsa sisällinen asu osoitti, että on täällä jotain muutakin kuin pelkkää filosofillista mietintää. Se tiesi kellarista ullakkoon asti työtä ja toimintaa, – omituinen tyyssija todellakin täällä syrjäisessä kylässä. Alakerrassa oli höyläpenkkejä ja työkaluja; leivintuvan uunit ja pesutuvan kattilat oli muodostettu suuriksi sulatuspesiksi, kellari oli täynnään dynamoita, ja puutarhassa seisoivat kaasumittari. Hän näytteli minulle kaikkea tätä luottavalla mielihyvällä, niinkuin konsanaan se, joka on liian kauan elänyt yksinänsä. Hänen umpimielisyytensä se tulvaili nyt ylenpalttisen luottamuksen vuona, ja minulla oli onni olla astiana, johon se purkautui.

Nuo kolme apulaista olivat arvokkaita tyypejä siitä työmiesluokasta, josta olivat peräsin: tunnollista, vaikka vähätietoistakin, rotevaa, kohteliasta, altista väkeä. Ensimmäinen, Spargus, jonka huolena oli keittäminen ja kaikki metallityöt, oli aikoinaan ollut merimiehenä. Toinen, Gibbs, oli puuseppä. Kolmas, entinen päiväläinen puutarhatöissä, oli nyt yleinen avustaja. He olivat pelkkiä ruumiillisen työn tekijöitä. Kaiken henkisen työn toimitti Cavor. Hyvin oli minulla himmeä käsitys siitä, mutta nuo apulaiset eivät ymmärtäneet siitä yhtään mitään.

Ja nyt noitten tutkimusten luontoon ja laatuun. Mutta tässä minua valitettavasti kohtaa vaikea vastus. Minä en ole niinkään tieteellinen asiantuntija, ja jos yrittäisin käyttää Mr. Cavorin tieteellistä kieltä, niin pelkäänpä, että joutuisimme umpisolaan kumpainenkin, niin lukija kuin minäkin. Ja melkein varmaa on, että minä tulisin tehneeksi pukin ja toisen, joista minulle nauraisi jok'ainoa ylioppilas, joka tässä maassa tutkii matemaattillista fysikkaa. Parasta lienee siis, että kerron vaikutelmistani omalla vaillinaisella kielellä, yrittelemättäkään verhoutua tietäväisyyden pukuun, johon minulla ei ole mitään oikeutta.

Mr Cavorin tutkimusten loppumääränä oli muuan aine, joka olisi "läpäisemätön" – itse hän käytti jotain toista sanaa, jota en enää muista, mutta tämä se suunnilleen vastaa sitä – niin, läpäisemätön, s.o. joka "ei päästäisi läpitsensä minkään muotoista säteilevää energiaa." "Säteilevä energia" – niin hän minulle selitti – on jotain samallaista kuin valo, tai lämpö, tai Röntgenin säteet, joista parina viime vuonna on niin paljon puhuttu, tai Marconin sähköaallot, tai gravitationi (eli vetovoima). Kaikki nämä asiat, sanoi hän, *säteilevät* ulos keskipisteistä ja vaikuttavat esineeseen matkan päästä. Siitä tuo nimitys "säteilevä energia." Nyt ovat melkein kaikki aineet läpäisemättömiä jollekin muodolle säteilevää energiaa. Lasi esimerkiksi päästää läpitsensä valon, mutta lämpö kulkee sen lävitse paljoa hitaammin, jonka vuoksi lasi kelpaakin uuninverhostimeksi. Aluna päästää läpitsensä valon, mutta ei lainkaan lämpöä. Hiili-bisulfidissa liuotettu jodi sitä vastoin estää kokonaan valon, mutta päästää lämmön lävitsensä. Se kätkee teiltä tulen, mutta päästää kaiken siitä tulevan lämmön vaikuttamaan teihin. Metallit ovat läpäisemättömiä ei ainoastaan valolle ja lämmölle, vaan sähkö-energiallekin, joka kyllä kulkee sekä jodiliuoksen että lasin läpi melkein yhtä hyvin kuin ei niitä sen edessä olisikaan. Ja niin edespäin.

Nyt on asianlaita semmoinen, että kaikki aineet "läpäisevät" gravitationin. Ihminen saattaa monenlaisilla suojuksilla pidättää valon tai lämmön, tai auringon sähköperäisen vaikutuksen, tai maanlämmön mistä hyvänsä; metallilaatoilla hän saattaa suojella esineitä Marconin säteiltä. Mutta

auriong vetovoimalta ja maan vetovoimalta ei voi suojella millään. Ja miksikä ei voi, sitä on vaikea sanoa. Cavor ei ymmärtänyt, miksikä ei sellaista ainetta olisi olemassa, enkä minäkään osannut sanoa, miksei. En ollut sellaista mahdollisuutta ennen koskaan ajatellutkaan. Ja hän teki laskelmia paperille, jotka joku lordi Kelvin, tai professori Lodge, tai professori Karl Pearson, tai joku muu tuommoinen tiedemies kyllä olisi epäilemättä ymmärtänyt, mutta jotka minut vaivuttivat ihan toivottomuuden hämärään. Ja näillä laskelmillaan hän osoitti, että semmoinen aine ei ainoastaan ole mahdollista, vaan että sen täytyy täyttää ne ja ne ehdotkin.

Se oli hämmästyttävää harkintaa. Mahdotonta minun olisi kuvailla tässä, kuinka se aikoinaan minua hämmästytti ja mieltäni kiinnitti. "Niin, niin", virkoin minä vaan kaikkeen tuohon, "antaa mennä vaan, antaa mennä!" Riittänee nyt täksi kertaa mainita, että hän luuli pystyvänsä valmistamaan tällaista gravitationia läpäisemätöntä ainetta monimutkaisesta sekotuksesta metalleja ja jotain uutta – uutta alkuainetta – luullakseni *helium* nimistä, jota hänelle oli lähetetty Lontoosta sinetillä suljetuissa kiviruukuissa. Tästä seikasta on lausuttu epäilyksiä, mutta minä olen melkein varma, että *heliumia* nuo sinetillä suljetut kiviruukut sisälsivät. Nestemäistä ja ohutta se kaikessa tapauksessa oli.

Jospa vain olisin huomannut tehdä muistiinpanoja!.. Mutta mitenkäpä minä osasin silloin arvatakaan sen tarpeellisuutta?

Jokainen, kenessä rahtusenkään verran mielikuvitusta asuu, käsittää kyllä, kuinka vähän mahdollisuuksia moisella aineella on, ja ymmärtänee siis myös osapuille sen liikutuksen, jota tunsin, huomattessani, kuinka tämä asia Cavorin käyttämäin epäselväin sanain hämähäydestä alkoi selviämistään minulle selvitä. Koomillinen näytelmän ratkaisu todellakin! Kului joltinenkin aika, ennenkuin otin uskoakseni täydellisesti käsittäneeni hänet, ja kaikin mokomin minä varoin tekemästä sellaisia kysymyksiä, joitten johdosta hän olisi saattanut arvata, kuinka omiansa väärinkäsityksille hänen jokapäiväiset selittelynsä ovatkaan. Mutta se, joka tätä kertomaani lukee, ei sittenkään saata kokonaan käsittää minun mielenliikutustani, sillä minun kuivasta esityksestäni on mahdoton tajuta minun vakaumustani siitä, että tämän hämmästyttävän aineen keksiminen oli täyttymäisillään.

En muista istuneeni enää täyttä tuntiakaan näytelmäni ääressä siitä pitäin kuin olin ruvennut käymään hänen luonansa. Mielikuvitukseni askarteli nyt muissa asioissa. Tuon aineen mahdollisuuksilla ei näkynyt olevan rajoja ensinkään. Minne vaan käännyinkään, – kaikkialla kohtasin ihmeellisiä asioita ja perinpohjaisia mullistuksia. Esimerkiksi: jos tahtoo nostaa jonkun painon, olkoonpa kuinka suunnattoman raskas hyvänsä, niin ei tarvitse muuta kuin panee laatan tuota ainetta sen alle, ja silloin sen nostaa vaikka olkikorrella. Ensimmäinen ajatukseni oli luonnollisestikin tämän principin soveltaminen tykkeihin ja panssarilaivoihin sekä kaikkiin sotatarpeisiin ja sodankäynti-tapoihin, siitä sitten laivakulkuun, rautateihin, rakennuksiin ja kaikkiin mahdollisiin muotoihin inhimillistä teollisuutta. Tuo sattuma, joka oli minut johtanut ihan tämän uuden ajan – aikakaudenkin – syntymähommiin, oli yksi niitä, joita tapahtuu vain kerran tuhannessa vuodessa. Ja tämä ajatus se kehittyi ja laajeni laajenemistaan. Muun muassa minä näin omankin pelastukseni affäärimiehenä. Minä näin kantayhtiön ja haarayhtiöitä, hankkeita oikealla ja hankkeita vasemmalla, renkaita, trusteja, privilegioita ja konsessionoja... ne laajenivat laajenemistaan, kunnes vihdoinkin suunnaton, hämmästyttävä Cavoriiti-yhtiö hallitsi ja vallitsi maailmaa.

Ja minä mukana!

Minä viitotin tieni suoraan eteenpäin. Tiesin kyllä panevani kaikki uhalle, mutta tein ratkaisevan harppauksen yhdellä kertaa.

– Meillä on käsissämme valtavin ase, mitä maailmassa milloinkaan on keksitty, – sanoin minä, pannen painoa sanalle "meillä". – Jos aiotte pitää minua loitolla siitä, niin joudutte tekemisiin huimapäisen miehen kanssa. Huomisesta alkaen aion ruveta neljänneksi apumieheksi teille.

Hän näytti hämmästyvän minun innostustani, osoittamatta kumminkaan pienintäkään epäluuloa tai vihamielisyyttä. Päinvastoin hän esiintyi varsin vaatimattomasti.

Hän katsahti minuun epäroiden.

– Mutta aiotteko todellakin...? – sanoi hän. – Entäs näytelmä?

Kuinkas sen käy?

– Se on ollut ja mennyt! – huudahdin minä. – Arvoisa sir, ettekö te näe, mitä nyt jo olette saavuttanut! Ettekö näe, mitä olette saavuttamaisillanne?

Tämä oli tosin vain retorillinen puheenparsi, mutta ei hän todellakaan nähnyt kaikkea sitä. Ensi alussa en ottanut tuota uskoakseni. Hänellä ei ollut aavistustakaan keksintönsä merkityksestä. Tuo omituinen pikku mies oli koko ajan tehnyt työtä pelkästään teoretisella pohjalla! Puhuessaan "kaikkein tärkeimmästä kokemuksesta", mitä maailma milloinkaan on nähnyt, hän oli tarkoittanut, että se täydentää niin monta teoriaa ja poistaa niin monta epätietoisuutta. Mitenkä se aine, jonka hän oli keksimäisillään, olisi käytäntöön sovellettava, siitä hän välitti yhtä vähän kuin jos hän olisi ollut kone, joka tykkeitä valaa. Tuo aine on keksittävässä, ja hän keksii sen. *V'la tout*, kuten franskalainen sanoo.

Ja niin lapsellinen mies sitten! Jos hän tuon aineen saa keksineeksi, niin se muka menee cavoriitin tai cavoriinin nimisenä perinnöksi jälkimaailmalle, ja hänestä tehdään F.R.S., [Fellow of the Royal Society of Arts, kuninkaallisen tiedeseuran jäsen.] ja hänen muotokuvansa leviää kaikkialle, siinä muka mies, jolla on arvokkaita ansioita *luonnon* alalla, ja sen semmoista. Siinä kaikki, minkä hän näki! Ja tämän pommin hän olisi heittänyt maailmaan yhtä huolettomasti kuin ilmoituksen jonkun sääskilajin löydöstä, ellen minä olisi sattunut yhtymään häneen. Ja siellä se sitten olisi loikonut ja sammua tuhahtanut, niinkuin pari muutakin pikku asiaa, joita nuo tiedemiehet ovat syyttäneet ja meille viskanneet.

Ja kun tämä kerran oli minulle selvinnyt, niin nyt se olin minä, joka puhuin, ja Cavor, joka virkkoi: "niin niin, jatkakaa vain!" Minä kavahdin pystyyn. Minä astuin lattiata edestakaisin, hui-toen ja viittoen kuin 20-vuotias poika. Minä koetin saada häntä käsittämään, mikä hänen velvollisuutensa ja vastuun-alaisuutensa tässä asiassa on... mikä *meidän* velvollisuutemme ja vastuun-alaisuutemme tässä asiassa on. Minä vakuutin hänelle, että me saamme varoja yltäkyllin, pannaksemme toimeen mitä yhteiskunnallisia mullistuksia vain tahdomme; koko maailma on oleva meidän, ja me saamme hallita sitä ihan mieleemme mukaan. Minä kerroin hänelle yhtiöistä ja patenteista ja salassa pidettävästä toiminnasta.

Kaikki tämä näkyi vaikuttavan häneen samalla tapaa kuin hänen matemaatikansa oli vaikuttanut minuun. Mies oli hämillään; sen näki hänen pienten punakkain kasvojensa ilmeestä. Hän jupisi jotain sellaista, että vähät hän muka rikkaudesta, mutta minä kumosin kaikki epäröimiset. Hänhän on tulemassa rikkaaksi; tyhjää siis tuo tuommoinen jupina. Minä annoin hänen ymmärtää, mikä minä olen miehiäni, semmoinen nimittäin, jolla on koko lailla affäärikokemusta. En maininnut mitään, että siihen aikaan vielä olin selviämättömän vararikon alainen, – sehän olikin vain väliaikaista tilaa, – vaan luulen saaneeni näennäisen omaisuuteni ja finansiialiset vaatimukset esiintymään varsin sopusointuisesti. Ja aivan huomaamatta – niinkuin tuommoisten ehdotusten laita yleensäkin on – meidän välillämme syntyi yksimielisyys cavoriiti-monopolista: hän tuota ainetta valmistaa, ja minä pidän siitä ääntä.

Minä tartuin kuin iiliäinen tuohon "me"... "Te" ja "minä" olivat minulle nyt jo tuntemattomia sanoja.

Hänen mielestensä olisi se voitto, josta minä puhuin käytettävä tutkimusten jatkamiseksi, mutta sehän tietysti oli asia, josta sopi myöhemminkin keskustella.

– Mainiota! – riemuitsin minä. – Mainiota!

Pääasia, väitin minä, on nyt se, että tuota ainetta saadaan syntymään.

– Siinä se vasta aine! – huudahtelin minä. – Ei sitä kotia, ei tehdasta, ei linnaa, ei laivaa, joka uskaltaisi olla sitä vailla! Se on oleva vielä ylt'yleisempää kuin patenttilääke! Ei sitä kohtaa siinä, ei yhtäkään sen kymmenestä tuhannesta käyttämisen mahdollisuudesta, joka ei tekisi meitä rikkaammiksi, Cavor, kuin ahnainkin ahnas ikinä voi kuvailla!

– Jaa-a! – virkkoi hän. – On maar se sittenkin niin. Merkillistä, kuinka avautuukaan uusia näkökohtia, kun asiasta puhelee.

– Ja nyt on sattunut niin, että te olette tullut siitä puhelleeksi sen oikean miehen kanssa.
– Tokkopa – liitti hän, – tokkopa kukaan ääretöntä rikkautta *vastustaakaan*. Mutta on siinä kumminkin yksi seikka...

Hän pysähtyi. Minä olin ääneti.

– Mahdollistahan on, tiedätekös, ett'emme kykenekään saamaan tuota ainetta aikaan. Sekin saattaa olla yksi niitä asioita, jotka teoriassa ovat mahdollisia, mutta käytännössä sulaa hulluutta. Tahi jos saammekin sen syntymään, niin tulee joku pikku mutka...

– Josta me kyllä selviämme, kun se tulee, – virkoin minä.

II

Cavoriitin ensimmäinen valmistaminen

Turha oli Cavorin pelko, ettei ainetta todellisesti saataisi aikaan, sillä 14 p: nä lokakuuta 1899 se valmistui kuin valmistuikin.

Omituista kyllä, se valmistui sattumalta, jota Mr. Cavor ei ollut osannut aavistaakaan. Hän oli sulattanut yhteen koko joukon metalleja ja jotain muita aineksia – voi jospa nyt tietäisin kaikki yksityisseikat! – ja aikoi jättää tämän sekoituksen seisomaan viikon päiviksi ja päästää sen sitten vähitellen jäähtymään. Ellei hän ollut erehtynyt laskuissaan, niin piti lopullisen vaiheen tuossa sekoituksessa tapahtua silloin kuin sen lämpötila on alennut 60 asteeseen Fahrenheitiä. Mutta nyt sattui apulaisissa Cavorin tietämättä syntymään erimielisyyttä siitä, kenenkä oikeastaan tulisi valvoa valkeata sulatus-uunissa. Gibbs, joka oli tähän asti siitä huolta pitänyt, oli äkkiä yrittänyt säilyttää tämän tehtävän entisen puutarhurin niskoille, sillä perustuksella muka, että hiili on maata, maasta kaivettua, eikä niinmuodoin mitenkään kuulu puusepän toimialaan. Entinen puutarhuri taas väitti, että hiili on metallia tai malmintapaista ainetta; ei se lainkaan kuulu kokin ammattiin. Mutta Spargus väitti hellittämättä, että Gibbs se on, jonka tulee pitää valkeasta huolta, koskapa hän kerran puuseppä on, ja hiili, kuten kaikki tietävät, on maaton puuta. Seurauksena tästä oli se, että Gibbs lakkasi lisäämästä hiiliä uuniin, eikä toisetkaan sitä tehneet. Cavor taas ei saattanut huomata asiain menevän hullusti päin, sillä hän oli kokonaan vaipunut mietiskelemään eräänlaista cavoriiti-lentokonetta, ottamatta lukuun ilman tekemää vastarintaa ynnä paria muuta asianhaaraa. Ja hänen ennen-aikainen keksintönsä toteutuminen tapahtui juuri silloin kuin hän oli astumassa kedon poikki minun huvilaani iltapakinoille ja teetä juomaan.

Sangen selvästi muistan tuon tapauksen. Teevesi oli kiehumassa, kaikki oli valmiina, ja tuo "pörrörör" oli saanut minut astumaan verannalle. Hänen liikehtivä olentonsa kuvastui mustana syksyistä taivasta vastaan, jossa aurinko teki laskuaan, ja hänen talonsa uuninpiiput pistivät näkyviin tuolta puitten uhkeitten latvain yli. Kauempana kohoilivat Wealden Hills kukkulat vaalean sinervinä, ja vasemmalla levittelihe hämäräinen aulanko avarana ja levollisena. Ja silloin...

Nuo uuninpiiput lensivät ilmaan, hajoten siellä paksuksi parveksi tiilikiviä. Katto ja huonekaluja sekaisin meni samaa tietä. Niiden perään hulvahti suunnaton valkoinen tulenliekki. Puut rakennuksen ympärillä huojuivat ja kieppuivat, heitellen pirstaleitansa ylös hehkuvaan valoon nekin. Korvissani kajahti ankara ukkosen jyrinä, joka löi kuuroksi toisen korvani koko elämäni iäksi, ja ylt'ympärilläni särkyivät kaikki akkunarudut.

Minä astuin kolme askelta verannalta Cavorin asuntoa kohti, ja samassa tuli tuuli takaapäin.

Nuttuni liepeet heilahtivat silmänräpäyksessä pääni yli, ja minä läksin suurin hypyin ja harppauksin, aivan vasten tahtoani, astumaan Cavoria kohti. Mutta samassa sieppasi vihuri keksijän valtoihinsa ja läksi kieputtaen kiidättämään häntä kautta vinkuvan ja vonkuvan ilman. Minä näin yhden uuninpiippuni paiskautuvan maahan viiden kuuden metrin päässä minusta, hyppäävän parikymmentä askelta ja lähtevän sitten suurin loikkauksin rientämään hävityksen keskustaa kohti. Sääriään viskellen ja käsiään heitellen Cavor putosi maahan, kieri ja vieräsi siinä ensin jonkun matkaa, nousi sitten pystyyn, jolloin ilman-henki taas tarttui häneen ja läksi lennättämään miestä sanomattomalla vauhdilla eteenpäin, kunnes hän vihdoinkin katosi puitten väliin, jotka tuolla hänen talonsa kohdalla kieppuivat ja kierivät, oksillaan toisiansa piesten.

Takea savu- ja tuhkapilvi sekä kokonainen patsas siniseltä hohtavaa ainetta syöksi taivaanlakea kohti. Suuri palanen aittaa lensi ilmassa minun ohitseni, putosi maahan pystyyn, kaatui siitä kyljilleen ja jäi siihen. Pahin vaara oli nyt ohi. Raivoisa liike ilmassa oli tauonnut. Ankara tuuli puhalsi vain, ja minä huomasin jälleen yhä vielä hengittäväni ja jalkojeni olevan kohdallaan. Asetuin nyt seljin

tuulta vasten ja jaksoin kestää asemillani. Siinä sitten oli tilaisuus tutkia, minkä verran minulla vielä on järkeä jäljellä.

Tällä hetkellä koko maailma esiintyi aivan toisenlaisessa muodossa. Rauhallinen, rusottava ilmanranta oli kadonnut näkyvistä, mustia pilviä kiiti taivaalla, kaikki oli painautunut maata vasten ja huojuu kovan tuulen kourissa. Katsahdin taakseni, nähdäkseni, onko minun taloni suunnilleen paikallansa, ja läksin sitten kompastellen astumaan puita kohti, joitten helmaan Cavor oli kadonnut, ja joitten lehdeittä oksain välitse liekkiä leimusi hänen palavasta talostansa.

Astuin viidakkoon, jossa minua heitteli puusta puuhun. Niistä kiinni pidellen, haaskelin häntä silmilläni jonkun aikaa, mutta turhaan. Tulin sitten katsantaneeksi kasalliseen katkenneita oksia ja aidankappaleita hänen puutarhansa muurin juurella ja huomasin siinä jotain liikehtimistä. Minä juoksemaan sinnepäin, mutta ennenkuin sinne ennätinkään, erkani tuosta kasasta jotain ruskeata... Se kohosi liejun tahraamille jaloilleen ja ojensi kaksi hervakkaa, verta vuotavaa kättä. Tuon olennon keskikohdalta roikkui vaateen repaleita, huojuen ilmassa.

Ensi hätään en ollut tuntea tuota multakasaa, mutta sitten huomasin sen olevan Cavorin, koko mies ihan liejussa siitä rapakosta, johon oli pudonnut. Hän asettui kumaraan tuulta vasten, käsillensä kaapien pois liejua silmistään ja suustaan.

Hän ojensi jotain kädentapaista, joka oli yltäänsä savessa ja mudassa, ja astui askeleen minua kohti. Hänen kasvonsa ne elähtelivät liikutuksesta, liejupalasten myötänsä tipahdellessa niistä maahan. En ikinä ole nähnyt niin ruhjoutunutta ja viheliäistä olentoa, ja siksi hämmästyin niin peräti, kuullessani hänen kähähtävän:

– Onnitelkaa minua, – onnitelkaa!

– Onnitellako teitä! – huudahdin minä. – Hyvät ihmiset! Ja minkä johdosta?

– Nyt se on tehty.

– Vai niin? Mutta mitä ihmeitä tuo räjäys merkitsee?

Tuuli vingahti samassa ja vei hänen sanansa mennessään.

Sen verran kumminkin sain selvää, ettei tämä ollut räjäystä lainkaan. Tuuli paiskasi minut hänen luokseen, ja niin sitä nyt seisoi siinä, toisistamme kiinnipidellen.

– Koettakaa päästä takaisin minun talooni! – pauhasin minä hänen korvaansa. Hän ei kuullut minun sanojani, vaan höpisi jotain tuollaista kuin "kolme marttyriä... tiede..." ja "mitäpä hyötyä siitä..." Sillä hetkellä vaivasi häntä se ajatus, että hänen kolme apulaistansa olivat saaneet surmansa pyörremyrskyssä. Kaikeksi onneksi hän oli erehtynyt. Heti hänen lähdettyään astumaan minun huvilaani, he olivat pistäytyneet Lympnen ravintolaan hiukan virvoittelemaan itseään ja keskustelemaan siitä uuninlämmityksen asiasta.

Minä uudistan kehoitukseni, että lähdetäisi meille, ja tällä kertaa hän ymmärsi minut. Yhdessä lähdettiinkin kulkemaan käsikoukkua, ja vihdoin meidän onnistui päästä katon alle, mikäli nimittäin minun huvilassani kattoa oli. Istuttiin ensin hetken aikaa, nojatuolissaan kumpikin, ja läähätettiin. Kaikki akkunat olivat säpäleinä ja keveämmät huonekalut huiskin haiskin. Korvaamatonta vahinkoa ei sentään ollut tapahtunut. Keittiön ovi oli kaikeksi onneksi kestänyt ilman painon, niin että kaikki saviastiat ja keittokalut olivat pysyneet ehjinä. Öljykeittiö paloi vielä, ja minä kaasin kattilaan vettä teetä varten, Senjälkeen olin valmis kuulemaan Cavorin selityksiä.

– Kaikki, niinkuin olla pitää, – intti hän, – kaikki niinkuin olla pitää. Nyt se on tehty. Kaikki kohdallaan.

– Kuinka? – vastasin minä. – Vai kaikki kohdallaan vainen? Kahdenkymmenen mailin piirissä ei ole enää yhtään latoa pystyssä, ei aitaa ehjänä, ei olkikattoa paikallaan...

– Kohdallaan on kaikki... *totisesti*. Enhän minä tielysti osannut aavistaakaan tätä pientä myllerrystä. Minun mieleni oli kiinnitettyinä muihin asioihin, ja minussa on taipumusta pitämään vähä-arvoisina tuollaisia käytännöllisiä sivuseikkoja. Mutta kohdallaan on...

– Mutta, hyvä sir! – huudahdin minä, – Ettekö te huomaa tehneenne monen tuhannen punnan vahingon?

– Tässä kohden minä luotan teidän vaitioloonne. Minä en ole mikään käytännöllinen mies, mutta ettekö luule ihmisten pitävän tätä vain hirmumyrskynä?

– Entäs se räjäys...

– Se *ei ollut* räjäystä. Sen pituinen se. Minä olen vain, kuten jo sanoin, taipuvainen pitämään vähäpätöisinä tuommoisia pikku asioita, ja niinpä tulin epähuomiosta panneeksi tuota ainetta, tuota cavoriitia, liian ohueen, avaraan astiaan...

Hän pysähtyi hetkeksi ja jatkoi jälleen:

– Olettehan te selvillä siitä, että tämä aine ei läpäise gravitationia, että se poistaa esineitten molemminpuolisen vetovoiman?

– Kyllä, – vastasin minä, – kyllä.

– No niin. Heti kuin minun aineeni oli jäähtynyt lämpötilaan 60° Fahrenheitiä ja oli siis täysin valmistunut, silloin sen yläpuolella olevalla ilmalla ja laen ja katon osalla ei enää ollut mitään painoa. Tiedätte kai... ja tietäähän sen nykyjään jokainen... että ilmalla, niinkuin muillakin kappaleilla *on* painoa, että se likistää joka suunnalle 14 1/2 naulan voimalla kutakin neliötuumaa kohti...

– Tiedän, tiedän. Entä sitten?

– Tiedän minäkin sen, – huomautti hän. – Mutta tämä osoittaa teille vain, kuinka hyödyttömiä tieto on, ellette sitä mihinkään käytä. No niin, painovoima lakkasi vaikuttamasta cavoriitin yläpuolella: ilmalla siinä ei ollut enää painoa, mutta ympärillä – ei päällä, vaan ympärillä – oleva ilma likisti yhä mieheen naulan voimalla neliötuumaa kohti tuota äkkiä painottomaksi tullutta ilmaa. Aha! Joko alkaa selvitä? Cavoriitin ympärillä oleva ilma hyökkäsi vastustamattomalla voimalla cavoriitin yläpuolella olevaan ilmaan; tämä sai siitä ankaran sysäyksen ylöspäin, sen sijalle tunkeunut ilma kadotti silmänräpäyksessä painonsa, se ei enää likistänyt, vaan seurasi perässä, puhkaisi laen, tempasi mennessään katon...

Hetken perästä hän jatkoi:

– Siinä syntyi nähkääs ilma-suihkukaivo, jonkinlainen uuninpiippu ilmaan. Ja ellei cavoriiti itsekin olisi irtaantunut ja imeytynyt tuohon uuninpiippuun, niin... huomaatteko mitä olisi tapahtunut?

Minä miettimään.

– Eiköhän, – virkoin sitten, – eiköhän ilma olisi noussut yhä vain korkeammalle ja korkeammalle tuon hornamaisen aineen yläpuolella?

– Juuri niin, – vastasi hän, – suunnaton suihkukaivo...

– Joka olisi pursunnut ylös avaruuteen! Hyvä isä! Sitä tietähän olisi mennä pursunnut koko ilmakehä maan päältä. Maa olisi jäänyt ilmaa vaille! Tuo pieni aineen palanen olisi ollut koko ihmiskunnan surma!

– No ei se sitä ilmakehää ainaiseksi olisi tyhjään avaruuteen vienyt, – selitti Cavor, – mutta käytännölliset seuraukset olisivat olleet... yhtä pahat. Se olisi siepannut pois ilmakehän maan ympäriltä, kuorinut kuin bananin ja lennättänyt sen tuhansien mailien päähän. Sieltä se tietysti olisi pudonnut takaisin, – mutta... tukehtuneen maailman päälle! Meidän kannaltamme katsottuna melkein yhtä hyvä, vaikkei olisi takaisin tullutkaan!

Minä katsoa tuijotin häneen. Hämmästyksissäni en vielä lainkaan käsittänyt, että kaikki minun toiveeni olivat rauenneet tyhjiin.

– Mitäs te nyt aiotte tehdä? – kysyin minä.

– Ensinnäkin, jos saisin lainaksi multalusikan, niin kaapisin pois hiukan tätä multaa ja maata, mikä minua nyt verhoaa, ja toiseksi, jos saisin käyttää hyödykseni teidän talonne mukavuuksia, niin ottaisin kylvyn. Ja sitte me haastelemme kaikessa rauhassa. Varovaisinta olisi – lisäsi hän, laskien savisen kätensä minun käsivarrelleni, – ett'emme puhuisi tästä asiasta kellekään. Minä tiedän saaneeni aikaan paljon vahinkoa... kenties on ympäristöllä yksi ja toinen talokin kukistunut. Mutta, toiselta puolen, mahdotontahan minun on korvata tekemääni vahinkoa, ja jos oikea syy siihen tulee tunnetuksi, niin syntyy nurinaa ja narinaa, ja työni keskeytyy. Eihän ihminen saata *kaikkea*

ennakolta arvata, enkä minä suostuisi hetkiseksikään raskauttamaan teoreettisia tutkimuksiani vielä käytännöllisilläkin harkinnoilla. Aikaa voittain, kun teidän käytännöllinen älynne on otettu avuksi, ja cavoriiti pääsee selville vesille, – selville vesille, sehän on oikea sana, eikö niin? – ja kun se on toteuttanut kaiken sen, mitä te siitä olette ennustanut, niin silloin kyllä sovimme noitten ihmisten kanssa. Mutta ei vielä, ei vielä. Ellei muuta selitystä anneta, niin ihmiset – meteorologisen tieteen nykyään vielä ollessa niin heikolla kannalla – luulevat koko tapausta cycloni-myrskyn syyksi. Ja sitten pantanee toimeen yleinen rahankeräys, ja koska minunkin taloni on kukistunut ja poroksi palanut, niin minäkin saan melkoisen summan vahingonkorvaukseksi, ja siitähän on oleva verraton apu tutkimustemme jatkamiseen. Mutta jos saavat tietää *minun* olleen vikapään, niin ei yleistä keräystä tulekaan, vaan jokikinen äittelee ja ärhentelee. Ja siitä on ilmeisenä seurauksena se, etten enää voi rauhassa työskennellä. Minun kolme apulaistani ovat kukaties saaneet surmansa tai eivät ole. Se on yksityisseikka se. Jos ovat, niin eipä siitä suurtakaan vahinkoa, he kun olivat enemmän ututteria kuin taitavia, ja tähän ennen-aikaiseen sattumukseen on suureksi osaksi pidettävä syynä heidän yhteistä huolimattomuuttansa sulatus-uunin hoitamisessa. Jos hengissä ovat, niin tokkopa heissä on miestä tekemään asiasta oikeata selkoa? He yhtyvät tuohon hirmumyrsky-juttuun hekin. Ja jos minä, sill'aikaa kuin oma taloni toistaiseksi on käyttämättömässä kunnossa, saisin asunnokseni jonkun vapaan huoneen tässä teidän huvilassanne...

Hän pysähtyi ja katsahti minuun.

Noin kyvykäs mies, ajattelin, ei ole mikään jokapäiväinen vieras.

– Kenties, – virkoin – kenties on parasta, että ensiksikin käymme hankkimassa multalusikan – ja vein hänet kasvihuoneen raunioille.

Hänen kylpiessään minä sitten yksinäni rupesin asiata pohtimaan. Seurustelussa Mr. Cavorin kanssa oli ilmeisesti varjopuolia, joita en ollut osannut ennakolta arvatakaan. Hänen hajamielisyytensä, joka vast'ikään oli ollut vähällä pyyhkäistä pois kaikki elävät olennot maan pinnalta, saattaa minä hetkenä hyvänsä johtaa johonkin muuhun ankaraan pulmaan. Toiselta puolen minä olin nuori, taloudellinen asemani rempallaan, ja minä tällä hetkellä valmis mihin häikäilemättömään seikkailuun hyvänsä, siinä toivossa, että hyvä siitä lopulta tulee. Olin saanut päähäni, että ainakin puolet affääriä tulisi minun osalleni. Kaikeksi onneksi minä olin, kuten jo mainittu, vuokrannut huvilani kolmeksi vuodeksi, ilman korjausvelvollisuutta. Asuntooni hätäpikaa hankittu sisustus, sen verran kuin sitä oli, oli maksamatta, vakuutettu... Loppujen lopussa minä päätin edelleen olla yksissä hänen kanssaan ja katsoa, minnepäin asia alkaa kallistua.

Asiat olivat nyt tosin astuneet uuteen valoon. En epäillyt enää tuon aineen suunnatonta voimaa, mutta sitä aloin epäillä, että kuinkahan niitten tykinlavettien ja patenttikien mahtaa käydä.

Heti ruvettiinkin panemaan hänen laboratoriotansa jälleen kuntoon, päästäksemme kokeiluja jatkamaan. Cavor puheli nyt entistä enemmän minun käsityskannaltani, kun nousi kysymys, mitenkä tuota ainetta tästä puolin olisi valmistettava.

– Tietysti meidän täytyy tehdä sitä taas, – puheli hän jonkinlaisella hilpeydellä, jota en olisi luullut hänestä olevankaan, – tietysti meidän täytyy tehdä sitä taas. Kenties olemme joutuneet ojasta allikkoon, mutta teorettinen puoli ainakin on meillä voitettua kantaa. Jos suinkin saatamme välttää kokonaan kukistamasta tätä meidän pikku planetaamme, niin teemme, minkä voimme. Mutta jotain uhan-alaista siinä *täytyy* olla! Täytyy! Semmoista on kokeilussa aina. Ja tässä kysytään nyt *teidän*, käytännöllisen miehen, neuvoja. Minä puolestani arvelen, että meidän sopii asettaa se syrjilleen ja tehdä hyvin ohueksi. En tiedä sentään. Minulla on hämärä aavistus eräästä toisesta valmistustavasta. Tuskin sitä nyt sentään osaan selittää. Mutta omituista: juuri silloin kuin tuuli vieritteli minua liejussa enkä tiennyt, mihinkä koko tämä seikkailu päättyy, juuri silloin iski mieleeni, että niin minun olisi pitänyt tehdä.

Muutamia pieniä vaikeuksia kohdattiin kyllä, mutta niistä huolimatta käytiin asettamaan laboratoriota kuntoon. Työ ja tekeminen meillä oli, ennenkuin päästiin lopullisesti ratkaisemaan,

mihin muotoon ja millä tavalla uudet kokeet ovat tehtävät. Ainoa haitta oli noitten kolmen apulaisen kieltäytyminen pitämästä minua työnjohtajana. Mutta parin päivän perästä saatiin sekin seikka selville.

III

Pallon rakentaminen

Muistan niin selvään sen tilaisuuden, jolloin Cavor ensi kertaa puhui minulle pallostansa. Se ajatus oli sävähdellyt hänen mielessänsä ennenkin, mutta nyt se näkyi äkkiä vallanneen hänet. Olimme juuri palajamassa minun huvilaani teelle. Matkalla hän rupesi taas pörisemään ja huudahti äkkiä:

- Siinä se on! Se se vie perille! Jonkinlainen rullauudin!
- Vie perille... minne niin? – kysäsin minä!
- Avaruuteen... kaikkialle! Kuuhun!
- Mitäs te nyt tarkoittatte?
- Tarkoitanko? Sitä, että pallo se olla pitää! Sitä minä vain tarkoitan!

Minä huomasin, etten nyt ensinkään pysy perässä, ja siksipä annoin hänen jonkun aikaa puhua omalla tavallaan. Minulla ei ollut aavistuksen tapaistakaan hänen aiheestaan. Vasta teetä juotuansa, hän selitti tarkemmin, mitä hänellä on mielessä.

– Tämmöistä se on, – sanoi hän. – Tuon aineen, joka estää gravitationin vaikuttamasta esineisin, minä viime kerralla panin latuskaiseen, kannelliseen säiliöön. Ja juuri silloin kuin se oli jäähtynyt täysin valmiiksi, silloin se tapahtui, tuo myllerryskin. Kaikki, mitä sen yläpuolella oli, menetti painonsa, ilma remahti ylös, katto remahti ylös, ja ellei aine itsekin olisi remahtanut ylös, en tiedä, mitä kaikkea olisi tapahtunutkaan. Mutta entäpä, jos tuo aine olisi irrallaan, vapaana lennähtämään ylös?

- Silloin se lennähtäisi kerrassaan ylös!
- Tietysti! Eikä se sen pahempaa melua pitäisi kuin suuren tykinkään pamaus.
- Mutta mitäs hyvää siitä olisi?
- Minä lennähtäisin ylös minäkin.

Minä laskin teekuppini alas ja katselin häneen silmät seljällään.

– Aatelkaahan pallo, selitteli hän, niin suuri, että kaksi henkeä koneineen siihen mahtuu. Se tehdään teräksestä ja vuorataan paksulla lasilla. Sen sisään pannaan tarpeellinen määrä jähmetettyä ilmaa, konsentrioituja ravintoaineita, vedentislaus-kone ynnä muuta sellaista. Ja ulommainen teräspinta se sitten ikäänkuin emaljoidaan...

- Cavoriitillako?
- Niin juuri.
- Mutta miten käs te pääsette sisään?
- "Mitenkä kokkare puuroon pääsi?" kysyi entinen mies.
- Olen minä tuon kuullut. Mutta sanokaa, miten?

– Se on sangen yksinkertainen asia. Ilmanpitävä kulkuaukko – muuta ei tarvitse. Tietysti se tulee olemaan hiukan monimutkainen kapine. Pitäähän olla venttili, mistä esineitä heitellä ulos, jos tarvis vaatii, menettämällä ilmaa niin vähän kuin suinkin mahdollista.

- Niinkuin Jules Vernen romaanissa "Maasta kuuhun", niinkö?

Mutta Cavor ei ollut romaanien lukija.

– Alanpa ymmärtää, – virkoin minä verkalleen. – Te saatatte mennä sisään ja sulkeutua sinne niinkauan kuin cavoriiti on lämpimänä, ja jäähtyttyään se ei enää läpäise gravitationia, ja silloin te lennähdätte...

- Yhdellä nykyksellä.
- Ja lähдете kiitämään suoran viivan suuntaa... —

Minä pysähdyin hetkiseksi ja jatkoin sitten:

– Mikäs sen pallon estäisi kulkemasta avaruudessa yhä suoraa suuntaa iät kaiket? Ettehän te ole lainkaan varma, tuletteko lopulta minnekään, ja jos tulette, niin... miten käs sen paluumatkan käy?

– Sitä juuri olen miettinyt, – vastasi Cavor. – Sitä minä juuri tarkoitin, sanoessani "se se perille vie". Sisimmäinen lasikuula on oleva ilmanpitävä ja, kulkuaukkoa lukematta, yhtenäistä massaa, ilman liitoksia. Teräspallon taas saattaa rakentaa viilekkeistä, joista jokaista käy kääriminen kokoon kuin rulla-uudinta. Niitä saattaa helposti liikutella jousilla, ja niitten kääntäminen rullalle ja purkaminen rullalta tapahtuu sähköän avulla, joka lasiin valettuja platinatankoja myöten kulkee yläpintaan. Kaikki tämä on vain yksityisseikkoja. Huomaatte siis, että pallon ulkopuolinen cavoriitikuori on oleva kokoonpantu akkunoista eli uutimista, nimittäkääpä niitä nyt miksi hyvänsä. No niin, kaikkien akkunain eli uutimien ollessa kiinni, ei mitään valoa, eikä lämpöä, eikä gravitationia eikä minkäänlaista säteilevää energiaa pääse pallon sisään. Se on lentävä avaruudessa suoraa suuntaa, niinkuin te sanotte. Entäs kun joku akkuna avataan? Aatelkaas, että joku akkuna avataan! Silloin jokainoa raskas kappale, mikä sattuu olemaan samassa suunnassa, rupeaa vetämään meitä puoleensa...

Minä istuin, tarkasti kuunnellen häntä.

– Ymmärrättekö?

– Ymmärrän minä *sen*.

– Käytännössä me saatamme luovia avaruudessa minne vaan mieli tekee, antautuen milloin minkin kappaleen vetovoiman alaiseksi.

– Niin, niin, *se* on kyllä selvä. Mutta...

– No?

– Minen ymmärrä, mitä me tällä kaikella teemme. Eihän se ole oikeastaan muuta kuin ponnahtelemista maasta pois ja maahan takaisin.

– Juuri niin. Sopisi esimerkiksi mennä kuuhunkin.

– Entä sitten? Mitäs te sieltä luulette löytävänne?

– Sittenpäähän näkisi... Oo! Aatelkaas, kuinka paljon uusia tietoja!

– Onko siellä ilmaa?

– Eiköhän tuota liene?

– Kaunis ajatus, – sanoin minä, – mutta minusta tämä yritys tuntuu kovin laajaperäiseltä. Kuuhun asti! Minä tekisin ensin pienempiä kokeita täällä.

– Ne eivät saata tulla kysymykseen, sillä ilma tekee haittaa.

– Miksei tuota aatetta jousilla liikkuvista uutimista – cavoriiti-uutimista lujissa teräs-astioissa – sopisi toteuttaa raskaitten esineitten nostamiseksi?

– Ne ei toimisi, – intti Cavor. – Ja sitä paitsi, ei avaruuteen meneminen ole paljoa pahempaa, jos ensinkään, kuin naparetketkään. Käyhän ihmisiä naparetkilläkin.

– Ei affäärimiehiä. Ja vaikka käykin, niin sellaisista retkistä maksetaan. Ja jos hullusti käy, niin lähetetään retkikuntia heitä pelastamaan. Mutta tämä... tässähan ampua jysäyttää itsensä ihan ilmaiseksi maailmasta pois.

– Sanokaa: tiedusteluretkelle.

– Teidän mielestänne kai niin... Kirjan siitä joku kukaties pyöräyttäisi.

– En ensinkään epäile, ettei siellä olisi mineraaleja.

– Esimerkiksi?

– Rikkiä, malmeja, mitäpä kultaakin, mahdollisesti uusia alkuaineita myös.

– Mutta kuljetuskulungit... – virkoin minä. – Te ette ole käytännöllinen mies, senhän itsekin tiedätte. Kuuhan on neljännes-miljonan mailin päässä.

– Minun mielestäni ei minkään tavaramylyn kuljetus käy kalliiksi, jos se pannaan cavoriitilaatikkoon.

Sit'en minä ollut ajatellutkaan.

– Vapaasti toimitettuna vastaan-ottajan päähän, niinkö?

– Ja tokkopa meidän tarvitsisi pysähtyä kuuhunkaan!

– Ettäkö siis...?

– Onhan Mars... siellä on raitista ilmaa, uusi ympäristö, miellyttävä keveyden tunne. Olisipa hauska käväistä siellä.

– Onko Marsissa ilmaa?

– On kyllä.

– Näyttää siltä kuin sinne saattaisi perustaa vaikka parantolan.

Entäs matka? Kuinka pitkälti Marsiin on?

– Kaksisataa miljoonaa mailia, – virkkoi Cavor ikäänkuin ohimennen.

– Läheltä aurinkoakin siinä mentäisiin.

Mielikuvitukseni elähtelemään jälleen.

– Siinä on, virkoin minä, on kuin onkin jotain kaikessa tuossa. Tuo matkustaminen...

Ja muuan erinomainen mahdollisuus sävähti nyt päässäni. Minä näin äkkiä, niinkuin näyssä, cavorilaisia laivoja ja palloja oikein "loistopainoksina" sinkoilevan ristiin rastiin kautta koko aurinkokunnan. "Etuoston oikeuksia" iski aivoissani... etuoston oikeuksia planetoissa! Mieleeni muistui muinaisen Espanjan monopoli Amerikan kultaan. Eikä ollut enää kysymys siitä tai tästä planetasta, vaan kaikista. Minä tuijotin Cavorin punakkoihin kasvoihin, ja mielikuvitukseni läksi äkkiä hyppimään ja heittelemään. Minä nousin ylös, minä astuin edestakaisin; minun kieleni pääsi valloilleen.

– Minä alan päästä asian perille, – puhelin minä; – jo vainenkin alan päästä perille.

Tuntui siltä kuin epäilyksen ja innostumisen välillä ei olisi kulunut, aikaa ensinkään.

– Mutta tähän on suuren suurta! – huudahtelin minä. – Tämä on ruhtinaallista! En olisi luullut tällaista unissanikaan näkeväni.

Ja kun kerran minun vastarintani kylmyys oli sulanut, silloin hänenkin tähän asti kamuritsassa ollut kiihkonsa pääsi valloilleen. Hänkin nousi ylös ja alkoi kävellä. Hänkin huijoi käsiään ja huudahteli. Me menettelimme kuin haltioissaan olijat. Ja haltioisammehan me *olimmekin*.

– Me panemme toimeen kaiken tämän! – lausui hän vastaukseksi johonkin minun epäroimiseeni.

– Me panemme pian toimeen kaiken tämän! Jo tän'iltana rupeamme piirustamaan muotteja! – sanoi hän.

– Ihan nyt juuri! – vastasin minä, ja niin riennettiin laboratorioon, käymään käsiksi työhön.

Koko sen yön minä olin kuin lapsi lumotussa linnassa. Aamunhämärä tapasi meidät täydessä työssä ja toimessa. Oli jo täysi päiväkin, mutta yhä meillä sähkölamput paloivat. Muistan vielä, miltä piirustukset näyttivät. Minä siimestin ja väritin, Cavor piirusti... Töherrettyä hätätyötä oli jokikinen kynänpiirros, mutta ihmeellisen tarkkoja kaikki. Tänä yönä saatiin valmiiksi piirustukset teräs-uutimiin, jotka sitten heti tilattiin tehtaasta. Lasipallon piirustukset valmistuivat viikon perästä. Iltapakinat ja muut puhteenvietot jäivät kokonaan pois. Työtä tehtiin yhtämittaa. Maattiin ja aterioitiin silloin vaan kuin ei nälältä ja väsymykseltä enää jaksanut mitään tehdä. Meidän intomme tarttui talon kolmeen apulaiseenkin, vaikkei heillä ollut pienintäkään käsitystä, millainen pallo se tässä syntyykään. Gibbs se oli näinä päivinä unohtanut kokonaan kävelemisen taidon: hän juoksi kaikkialla, yksin huoneissakin, juoksi kuin joku olisi perässä ajanut.

Ja pallo se valmistui valmistumistaan. Kului joulukuu, jo tammikuukin – tammikuussa minulta kerran meni kokonainen päivä lumen luomiseen laboratorion ja huvilan välillä – ja niin kului helmi- ja maaliskuukin. Maaliskuussa alkoi työ lähetä loppuaan. Tammikuussa tuotiin hevosilla suuri tavara-arkku. Paksusta lasista tehty pallo oli nyt valmiina, ja se asetettiin kranan alle, jolla se oli nostettava teräspallon sisään. Kaikki teräspallon kaaret ja kartiinit – pallo ei ollut ihan pyöreä, vaan monisärmäinen, rullauudin kullakin pinnalla, – olivat saapuneet helmikuussa, ja alaosa niitattiin kokoon. Cavoriitahas oli jo käynyt kaksi valmistusvaihettaan, ja puolet sitä käytettiin kaarten ja uutimien sivelemiseen. Merkillistä, kuinka tarkoin me olimme noudattaneet Cavorin ensimmäistä inspirationia, suunnitelmaa laatiessamme. Ja kun koko pallo oli niitattu kokoon, silloin hän ehdotti, että väliaikaisesta laboratoriosta, jossa koko työ oli tehty, karkeatekoinen katto

purettaisiin pois, ja pallon ympärille rakennettaisiin sulatus-uuni. Tarkoituksena nimittäin oli, että cavoriitin viimeinen valmistusaika oli tapahtuva siten, että tahas kuumennetaan hehkuvaan tilaan heliumivirrassa, silloinkuin jo koko pallo on sillä sivelty.

Ja sitten sitä keskusteltiin ja päätettiin, mitä kaikkea on otettava mukaan: kokoonpuristettuja ravintoaineita, koncentrioituja nesteitä, happea varaksi teräslieriöissä, laitoksia ilman puhdistamista varten hiilihaposta ja muista kaasuista ja hapen valmistamista varten natrium-hyperoksidista, vesikondensaattoreita ynnä muuta. Muistan vielä tuon nurkkaan läjätyn pienen kasan: läkkiastioita, kääryjä, arkkuja. Ne tiesivät, että tässä on täysi tosi mielessä.

Se oli yhtämittaisen puuhan ja homman aikaa, jossa ei sanottavaksi ennättänyt mietiskellä. Mutta kerran, kun valmistukset jo olivat päättymäisillään, omituinen apeus täytti mieleni. Olin koko aamun ollut muuraamassa sulatus-uunia ja istahdin nyt ihan uupuneena keskelle tiilikasaa. Kaikki näytti minusta nyt niin hämärältä ja uskomattomalta.

– Mutta kuulkaas nyt, Cavor, – virkoin minä. – Kun kaikki ympäri käy, niin mitäs tästä kaikesta lopuksi tulee?

Hän myhähti.

– Se on lähtemäisillään, tämä kapine.

– Kuuhun... – mietiskelin minä. – Mitäs te luulette sieltä löytävänne? Eihän kuussa eloa ole.

Hän kohautti olkapäitään.

– Saadaan nähdä, – sanoi hän.

– Tokko? – virkoin minä, katsella tuijottaen maahan.

– Te olette väsynyt, – huomautti hän. – Parasta olisi, kun menisitte kävelemään tän'iltana.

– Enkä mene! – intin minä. – Lähden tästä päättämään tämän muuraustyön.

Minä menin, ja seurauksena oli – uneton yö.

Tuskin olen sellaista yötä koskaan viettänyt. Olihan minulla ollut pahoja hetkiä niinä aikoina kuin asiani joutuivat epäkuntoon, mutta pahinkin niistä oli sulaista unta tämän loppumattoman, tuskallisen valvomisen rinnalla. Minua rupesi niin sanomattomasti kammottamaan koko tämä yritys.

En muista sitä ennen milloinkaan ajatelleeni, mitä kaikkia vaaroja kohti nyt oikeastaan mennään. Mutta nyt niitä tuli pitkässä jonossa kuin kummitukset, jotka ennen muinoin Pragia piirittivät. Nyt niitä tuli ja leirittyi minun ympärilläni. Minut masensi ajatus tämän meidän hankkeemme harvinaisuudesta, sen ylimaallisuudesta. Tuntui kuin olisin herännyt mieluisasta unesta mitä hirvittävimpiin tosioloihin. Minä makasin silmät auki, ja pallo se näytti käyvän hetkestä hetkeen yhä hatarammaksi ja heikommaksi, Cavor itse yhä epätodellisemmaksi ja fantastisemmaksi ja koko yritys yhä hassummaksi ja hassummaksi.

Nousin vuoteeltani ja rupesin kävelemään. Astuin akkunaan ja katselin ulos äärettömään avaruuteen. Tähtien välissä oli tyhjä, käsittämätön pimeys! Minä koetin kerätä kokoon kaikki hajanaiset tietoni tähtitieteessä, mitä minulla epäsäännöllisten opintojeni ajoilta vielä jäljellä oli, mutta ne olivat liian huojuvia, pystyäkseen luomaan mitään käsitystä siitä, mikä meitä odottaa. Menin vihdoin takaisin vuoteeseeni ja torkahdin hetkiseksi. Mutta painajainen ahdisti minua senkin lyhyen ajan: minä syöksin ja syöksin ja syöksin yhä syvemmälle avaruuksien pohjattomaan kuiluun.

Aamiaispöydässä minä hämmästyin Cavoria, sanoen hänelle lyhyesti:

– Minen lähde teidän kanssanne palloon.

Kaikki hänen vastalauseensa kohtasivat minussa äreätä itsepäisyyttä.

– Koko juttu on kovin hassua, – sanoin minä. – Minen tule. Kovin hassua on koko juttu.

Enkä lähtenyt hänen kanssaan laboratorioonkaan. Äkältyäni jonkun aikaa huvilani ympärillä, pistin hatun päähäni, sieppasin kepin kouraani ja läksin kulkemaan yksinäni, itsekään tietämättä, minne. Aamu sattui olemaan herttainen: tuuli lämmin, taivaan kansi tummansininen, ylt'ympärillä kevään ensimmäinen vihannuus ja kaikkialla lintuparvi laulua. Poikkesin pieneen ravintolaan lähellä Elhamia, tilasin biffiä ja olutta ja säikäytin isännän, kun ilmasta puhellessamme, äkkiä sanoa tokaisin:

– Ken tällaisella ilmalla jättää tämän maailman, niin ilmeinen hullu se on.

– No niin, sitä minnäi justiisa sanon, kun ne haasto siitä, – virkkoi isäntä, ja silloin sain kuulla, että ainakin yhdelle sielu paralle tämä maailma oli käynyt niin oudoksi, että oli sivaltanut kaulansa poikki.

Sieltä lähtiessäni olivat ajatukseni saaneet uuden suunnan. Iltapäivällä nukuin makeaan uneen eräässä päivänpaisteisessa paikassa ja läksin virkistynein voimin eteenpäin.

Saavuvin tuosta sitten samannäköiseen ravintolaan lähellä Canterburyä. Köynnöskasveja kierteli niin siroasti sen seinillä, ja emäntä oli siistinnäköinen, vanha vaimo, jota mielikseen katseli. Huomasin itselläni olevan sen verran rahaa, maksaakseni huoneesta, ja päätin olla yötä täällä. Hän oli puhelias ihminen ja kertoi muun muassa, ettei ollut milloinkaan käynyt Lontoossa.

– Canterburyä kauempana en ole koskaan käynyt, – sanoi hän. —

Minen ole niitä teidän tyhjätöimittäjianne.

– Mitäs sanoisitte matkasta kuuhun! – kysäisin minä.

– En minoo niistä ilmapalloista tykännyt milloinkaan, – vastasi hän, nähtävästikin pitäen tuommoista sangen tavallisena matkana. – En menis semmoseen, en sitä vastenkaan.

Tuo tuntui minusta kovin lystikkäältä. Illastettuani minä istahdin lavitsalle ravintolan edustalla ja haastelin parin työmiehen kanssa tiilenpoltosta ja mootorirattaista ja viime vuoden kriketistä. Ja lännen taivaalla teki laskuansa kuun sirppi, aurinkoa seuraten, sinervän kalpeana kuin kaukaisen alppivuoren huippu.

Huomenissa palasin Cavorin luokse.

– Minä lähden mukaan, – sanoin. – Olin hiukan suunniltani, siinä kaikki.

Se oli ollut ainoa kerta, jolloin olin vakavasti epäillyt meidän yritystämme. Pelkkäin hermojen syytä! Siitä pitäin tein työtä hiukan varovammin ja kävin joka ilta jaloittelemassa. Ja vihdoin oli kaikki työt saatu valmiiksi. Sulatus-uunissa vain pidettiin vielä valkeata vireillä.

IV

Pallon sisässä

– Menkää sisään! – sanoi Cavor, istuessani kulkuaukon laidalla ratsain ja katsellessani pallon pimeään sisustaan. Me olimme kahden kesken. Oli ilta, aurinko oli laskenut, ja hämärän hiljaisuuteen oli kiedottua kaikki.

Minä nostin toisenkin jalkani pallon sisään ja liu'uin sileätä lasinpintaa myöten pallon pohjalle, jossa käännyn vastaan-ottamaan Cavorin kädestä ruokatavara-säiliöitä ja muita tarpeellisia kapineita. Pallon sisässä oli lämmin, termometri näytti 80° F, ja koska tarkoitus oli, että säteilemällä menisi niin vähän lämpöä hukkaan kuin suinkin, jos ensinkään, niin oli meillä vain kengät jalassa ja ohut ihopuku yllä. Kaikiksi varoiksi oli sentään mukana pakallinen paksuja villavaatteita ja useampia paksuja peitteitä. Cavorin neuvon mukaan minä laskin laatikon, happilieriöt ynnä muut kapineet irralleen jalkaini juureen. Hän käveli katottomassa laboratoriossa jonkun aikaa ristiin rastiin, tarkastellen, oliko jotain meiltä jäänyt, ja kiipesi sitten hänkin sisään. Minä huomasin jotain hänen kädessään.

– Mitäs teillä siinä? – kysyin minä.

– Ettekö te ottanut mitään lukemista mukaanne?

– Hyväinen aika! En!

– En muistanut sanoa teille siitä. Ties, mitenkä kauan tätä matkaa kestää... Saattaa mennä viikkojakin.

– Mutta...

– Tässä pallossa me saamme lentää liihoitella ihan ilman mitään työtä.

– Jospa tuon olisin tiennyt...

Hän kurkisti ulos kulkuaukosta.

– Katsokaas, – sanoi hän, – tuolla on jotain.

– Onkos meillä aikaa vielä?

– Tunnin verran.

Minä katsahdin ulos. Laboratoriossa oli muuan vanha numero sanomalehteä *Tit-Bits*, luultavastikin jonkun apulaisen sinne jättämä. Kauempana nurkassa huomasin repaleisen kappaleen *Lloyds News'ia*. Otin ne ja kiipesin takaisin palloon.

– Mitäs te otitte mukaanne? – kysyin minä, ottaen kirjan hänen kädestään. Siinä luki: "The works of William Shakespeare".

Hän punastui hiukan.

– Minun sivistykseni on ollut niin yksinomaa tieteellistä... – sanoi hän puolusteleiden.

– Ettekö ole milloinkaan lukenut Shakespearea?

– En.

– Hänellä oli jonkun verran tietoja... hajanaisia.

– Juuri sitä olen hänestä kuullut.

Minä autoin häntä kiertämään kiinni kulkuaukon lasikannen. Senjälkeen hän painoi erästä nappulaa, jolloin vastaava uudin ulommaisessa kuoressa laskeutui alas. Pieni, hämärän muodostama nelikulmio katosi. Me olimme pimeässä.

Kotvaan aikaan ei puhunut kumpikaan mitään. Pallon kuori ei suinkaan estänyt ääntä pääsemästä läpi, mutta ei kuulunut ulkoa hiiskaustakaan. Minä huomasin, ettei ole mitään, mistä ottaa kiinni, kun pallo ponnahtaa liikkeelle. Istuimien puute, arvelin, on ajan pitkään sekin tuntuva sangen ilkeältä.

– Miksei täällä ole istuimia? – kysyin minä.

– Olen sitäkin ajatellut, – tokaisi toinen. – Ei tarvita.

– Miksei?

– Saatte nähdä, – vastasi hän, niinkuin vastaa se, joka kieltäytyy puhumasta.

Minä vaikenin. Minulle oli äkkiä käynyt päivän selväksi, kuinka mieletön minä sittenkin olin, kun tulin tähän palloon. Ja vielä nytkin kysyin itseltäni: oliskohan liian myöhäistä puikahtaa pois? Maailma tuolla pallon ulkopuolella – sen kyllä tiesin – oli oleva kylmä ja tyly minulle... viikkokausia olin jo elänyt Cavorinkin varoilla... mutta oliko se lopultikin oleva yhtä kylmä kuin ääretön nollapiste ja yhtä tyly kuin tyhjä avaruus? Ellen olisi peljännyt esiintyvänä pelkurina, niin olisin vielä silloinkin pakottanut hänet päästämään minut pois. Mutta tämä pani minut epäilemään. Ja minä epäilin ja kävin äreäksi ja äkäiseksi. Mutta aika se kului sillä välin kulumistaan.

Tuntui äkkiä pieni sysäys ja paukaus, niinkuin sampanjapullo olisi avattu viereisessä huoneessa, ja samalla kuului vinkuva vihellys. Silmänräpäyksen ajan minä tunsin sanomatonta jännitystä, hetkellistä vakuutusta siitä, että jalkani puristavat alaspäin lukemattomien tönien painolla. Sitä tunnetta ei kumminkaan kestänyt kuin äärettömän lyhyen tuokioisen.

Mutta se herätti minut toimintaan.

– Cavor! – huudahtin minä pimeyteen. – Minun hermoni ovat säpäleinä... Minen luule...

Minä pysähdyin. Cavor ei vastannut.

– Tonttu vieköön! – kiljaisin minä. – Hullukos minä olen! Mitä minulla on täällä tekemistä? Minen tule mukaan, Cavor, en. Tämä on sentään kovin uhan-alaista. Minä lähdän pois.

– Ette pääse, – virkkoi hän.

– Enkö pääse? Sepä saadaan nähdä!

Kymmeneen sekuntiin hän ei vastannut mitään.

– Myöhäistä on enää riidellä, Bedford, – sanoi hän. – Äskeinen pieni nykäys oli lähdön merkki. Nyt sitä kiidetään tykinluodin nopeudella ylös äärettömään avaruuteen.

– Minäpä... – sanoin minä, mutta sitten en enää välittänyt siitä, mitä tapahtui. Jonkun aikaa olin kuin huumauksissa. Minulla ei ollut mitään sanomista. Tuntui kuin en olisi ennen koskaan kuullut puhuttavankaan tuosta maanpallolta lähtemisestä. Sitten huomasin selittämättömän muutoksen tunnoissani. Oli niin keveätä, epätodellista. Samaan aikaan tuntui päässä niin omituiselta, melkein halvauksen tapaiselta, ja veri humisi korvissa. Tätä kesti hellittämättä yhä edelleen, mutta vihdoin totuin siihen niin, ettei tuntunut lainkaan ilkeältä.

Kuului naksaus. Pieni hehkulamppu syttyi palamaan.

Minä vilkaisin Cavoriin. Hän oli kalpea, niinkuin kaiketi minä itsekin. Katselimme toisiamme ääneti. Hänen tummasta kuvajaisestaan lasin pinnalla päättäin, hän näytti liihottelevan ilmassa.

– Nyt ollaan kiikissä, – sanoin minä.

– Klikissä ollaan, – vastasi hän. – Olkaa asemillanne! – huudahti hän sitten, huomattuaan minun yrittävän liikahtaa kättäni. – Antakaa lihastenne hervahtaa kokonaan, niinkuin viruisitte vuoteessanne. Me olemme nyt omassa pienessä universumissamme. Katsokaas noita esineitä.

Hän osoitti irtonaisiin arkkuihin ja kääroihin, jotka olivat olleet peitteen päällä pallon pohjalla. Minä hämmästyin, nähdessäni niiden uiskentelevan noin jalan päässä pallon kuperasta seinästä. Ja varjosta päättäin, ei Cavorkaan enää nojannut lasiseinää vastaan. Minä ojensin käteni taaksepäin ja huomasin itsenikin irroittuneen lasiseinästä ja leijuvani ilmassa.

En huudahtanut enkä kättäni huitaissut, mutta kauhistus valtasi minut. Tuntui kuin mikä pitäisi koholla, mutta mikä, sitä oli mahdoton sanoa. Pelkkä kosketus lasiin pani minut nopeaan liikkeesen. Minä ymmärsin, mitä oli tapahtunut, mutta se ei pelkoani poistanut. Me emme enää olleet ulkopuolisen gravitationin alaisia, mutta esineet pallossa ne kyllä vaikuttivat vetovoimallaan. Niinmuodoin kaikki, mikä ei ollut lasiseinässä kiinni, alkoi nyt liikkua – hiljalleen, meidän massamme vähäisen määrän takia – liikkua meidän pienen maailmamme painokeskustaa kohti, joka näkyi olevan pallon keskipisteen tienoissa, hiukan lähempänä sentään minua kuin Cavoria, koska minä olin painavampi kuin hän.

– Meidän pitää liikkua ympäri, – sanoi Cavor, – leijuen selkä seljässä kiinni, nämä esineet välillämme.

Kummallisin tunne, mitä suinkin olla saattaa: leijua noin irrallaan ilmassa. Ensi alussa minua hirvitti, mutta kun pelko oli poistunut, ei enää lainkaan epämiellyttävältä tuntunut, päinvastoin sangen rauhoittavalta. Maallisiin kokemuksiin verraten tämä oli mielestäni sitä tunnetta, kun makaa hyvin paksulla, pehmoisella höyhenpatjalla. Mutta tuo täydellinen irrallaoleminen ja riippumattomuus! En ollut semmoista osannut ottaa lukuunkaan. Olin odottanut ankaraa tempausta matkaan lähdettäessä ja huiman vauhdin synnyttämää pyörrytystä. Nyt sen sijaan tuntui kuin ei minulla olisi ruumista lainkaan. Ei tämä ollut mitään matkalle lähtemistä; alkavan unennäön tunnelmaa se oli.

V

Matkalla kuuhun

Cavor sammutti lampun. Meillä ei ole liiemmäksi energiaa varattuna, arveli hän, ja minkä verran on, sitä pitää säästää lukemista varten. Jonkun aikaa – en tiedä, kestäkö sitä vähän vai kauan – me olimme pilkko pimeässä.

Ääni kajahti tässä tyhjiydessä.

– Mikä suunta meillä lieenee? Mitä kohti kuljetaan nyt?

– Nyt leijutaan maasta pois suorassa viivassa, ja koska kuu käy kolmatta neljännestään, niin kuljemme osapuille sitä kohti. Jahkas minä nostan uutimen...

Kuului raksaus, ja yksi akkuna ulkokuoressa ammahti auki. Taivas tuolla ulkona oli yhtä synkkä kuin pimeys pallossakin, mutta aukon alan täytti lukematon tähtien paljous.

Ken tähtitaivasta on ainoastaan maasta katsellut, ei saata mielessäänkään kuvailla, miltä se näyttää, kun maapallon kuulakka ilmakehä on poissa. Maasta käsin näkemämme tähdet ovat vain hajanaisia yksilöitä niistä, joitten valo pääsee maan ilmakehän läpi tunkeutumaan. Mutta nyt minä viimeinkin käsitin, mitä taivaallisilla sotajoukoilla ymmärretään!

Kummallisempaakin oli tuleva meidän nähtäväksemme, mutta tämä ilmaton taivas, tähtiä täynnään! Kaikesta, minkä nähnyt olen, tämä kaiketikin on viimeisiä, mitä milloinkaan unohdan.

Pieni akkuna hurautti kiinni, toinen aukeni ja sulkeutui samassa, samoin kolmas. Minun täytyi hetkiseksi sulkea silmäni vähenevän kuun häikäisevältä valolta.

Hetken aikaa minun täytyi katsoa Cavoriin ja valaistuihin esineisiin ympärilläni, totuttaakseni silmäni valoon, ennenkuin jälleen käänän ne tuota valkoista, häikäisevää kirkkautta kohti.

Neljä akkunaa avattiin, jotta kuun gravitationi pääsisi vaikuttamaan kaikkiin esineisiin pallon sisässä. Nyt huomasin, etten enää leijukaan vapaana, vaan että jalkani ovat lasissa kiinni, kuuta kohti suunnattuina. Peitteet ja tavara-arkut laskeutuivat nekin verkalleen lasin pintaa myöten, kunnes pysähtyivät, pimittäen meiltä osan valoisata akkunaa. Minusta tietysti näytti siltä kuin katsoisin alas, kuuta silmäillessäni. "Alas" tarkoittaa maanpallolla: maata kohti, sinne päin, minne kappale putoaa, ja "ylös" päinvastaista suuntaa. Nyt kulki gravitationin vaikuttama painuminen kuuta kohti, maa sitä vastoin oli minun käsitykseni mukaan meidän yläpuolellamme. Ja kun kaikki cavoriiti-uutimet olivat kiinni, silloin "alas" oli meidän lasipallomme keskustaan päin ja "ylös" sen ulkoseiniä kohti.

Omituista ja aivan toisin kuin maanpallolla oli sekin, että valo tuli *ylös* meihin. Maalla valo lankeaa ylhäältä tai vinossa suunnassa, mutta täällä se tuli jalkaimme alta, niin että varjoansa nähdäkseen, piti katsoa ylöspäin.

Ensi alussa minua hiukan huimasi, kun piti seisoa pelkän paksun lasin päällä ja katsella kuuta kautta tyhjän avaruuden tuonne satain tuhansien peninkulmain päähän, mutta tuo heikkous meni pian ohi. Ja sitten – mikä loistava näky!

Lukija saa tästä parhaiten kuvan, jos lämpöisenä keväiltana loikoo seljällään maassa ja katselee kuuta ylösnostettujen jalkainsa välitse. Se vain erotusta, että meille kuu näytti jo paljoa suuremmalta kuin maasta katseltuna, kaiketikin siitä syystä, että se ilmattomuudessa esiintyy paljoa kirkkaampana. Pienimmätkin yksityiskohdat sen pinnalla olivat selvät ja tarkkarajaiset. Ja koskemme katselleet sitä ilman lävitse, niin oli sen ulommainen ääriiviiva kirkas ja selvä, ilman mitään hehkua tai sädekehystä ympärillään. Tähtiseula, joka täytti taivaan, ulottui aivan sen laitaan asti, tarkoin merkiten kuun valottoman osan ääriviivan.

Omituinen mahdottomuuden tunne oli tuon tuostakin vallannut minut siitä saakka kuin matkalle olimme lähteneet, mutta nyt, seisoessani tuossa ja katsellessani kuuta jalkojeni välitse, nyt se palasi kymmenen kertaa voimakkaampana.

– Cavor, – sanoin minä, – kovin tämä on kummallista. Nuo yhtiöt, joita me muka lähdemme perustamaan, ja kaikki tuo, mitä mineraaleista puhuttiin...

– No?

– Ei näy, ei kuulu.

– Ei maar, – vastasi Cavor, – mutta kyllä te vielä kaiken sen saavutatte.

– Eiköhän vain liene paras kääntää oikea puoli päällepäin? Vaikka *tämä*... Hetkiseksi saattaisin uskoa, ettei meidän maattamme ole koskaan ollut olemassakaan.

– Kenties tuo palanen *Lloyd's News'iä* auttaa teidät tolalle jälleen.

Minä vilkasin sanomalehteen, nostin sen sitten kasvojeni tasalle ja huomasin voivani lukea sangen helposti. Silmäni sattuiivat pikku ilmoitusten palstaan: "Yksityisvarain omistaja tarjoaa rahoja lainaksi". Minä tunsin tuon herrasmiehen. – Joku eksentrillinen henkilö halusi myödä Cutaway polkupyörän, aivan uuden, hinnaltaan 15 puntaa, viiteen puntaan. – Muuan rahapulaan joutunut rouva tarjosi suurella surulla kaupaksi muutamia kalaveitsiä ja kahveleita, "häälahjaksi saatuja". Kyllä kaiketi, parasta kättä tätä lukiessani, joku asiantuntijana tarkastelee noita veitsiä ja kahveleita, ja toinen riemuissaan ajaa puhkii mainitulla polkupyörällä, ja kolmas luottavasti neuvottelee tuon rahakkaan gentlemanin kanssa. Minä myhähdin ja päästin paperin liukumaan käsistäni.

– Näkeekö meitä maasta?

– Kuinka niin?

– Tunsin vain erään, joka on kovin huvitettu tähtitieteestä. Johtui mieleeni, että mitähän vainenkin, jos tuo ystäväni sattuisi tirkistämään teleskopilla.

– Pitäispä olla maailman suurin teleskopi, johon me edes pikkuisena pilkkusenakaan näkyisimme.

Hetken aikaa katselin ääneti kuuta.

– Maailma se on sekin, – virkoin minä. – Sen tuntee nyt sanomattoman monta kertaa selvemmin kuin koskaan maan pinnalla. Ihmisiäkin kenties...

– Ihmisiäkö? – huudahti hän. – *E-hei*. Hyljätäkää mielestänne tuo tuommainen. Ajatelkaa olevanne matkustamassa perimmäisiin napaseutuihin, tutkimaan autoioimpia seutuja avaruudessa. Katsokaahan nyt!

Hän viittasi kädellään kirkkauteen tuolla alhaalla.

– Kuollutta... kuollutta kaikki tyyni. Suunnattomia sammuneita tulivuoria, laavan peittämiä erämaita, päällekkäin vyöryneitä röykkiöitä, tahi jäätynyttä hiilihappoa, tai jäätynyttä ilmaa, ja kaikkialla vuorenvieremäin muodostamia kuiluja ja halkeamia ja rotkoja. Mitään ei tapahdu. Ihmiset ovat systemaattisesti tarkastelleet tätä planettaa kolmatta sataa vuotta. Mitä muutoksia luulette siinä huomattun?

– Ei yhtään mitään.

– He ovat saaneet selville kaksi ilmeistä vuorenvieremää, yhden epäilyksen-alaisen halkeaman ja vähäisen periodillisen värienvaihdoksen. Siinä kaikki.

– En ole tiennyt heidän saaneen selville senkään vertaa.

– Kyllä. Mutta ihmisiä...

– Ohimennen, – kysäisin minä, – kuinka pieniä kappaleita kuussa näkisi kaikkein vahvimilla teleskopeilla?

– Kohtalaisen suuren kirkon, esimerkiksi. Näkisi siellä kaupunkeja ja rakennuksia ja kaikenlaisia ihmiskätten töitä. Siellä saattaisi kenties olla hyönteisiä, jotain muurahaisten kaltaisia, esimerkiksi, joitten kävisi kätkeyminen syviin luoliin silloin kuin kuussa on yö, tai joitakuuta uudenlaatuisia luontokappaleita, jonka vertaisia ei maassa lainkaan ole. Tämä on luultavinta, jos siellä ylimalkaan elämää lienee. Aatelkaa, mikä erillaisuus olotiloissa! Elämän täytyy siellä sovittautua olemaan toimessa yhden päivän, joka on niin pitkä kuin neljätoista maallista päivää, neljätoista pilvetöntä poutapäivää. Sitä seuraa sitten yhtä pitkä yö, joka käy yhä kylmemmäksi ja kylmemmäksi noitten kylmäin, kirkkaiden tähtien valossa. Sellaisena yönä täytyy olla kylmä, suunnattoman kylmä,

absoluutinen nolla, 273 °C alle jäätymäkohdan. Kaiken, missä elämää on, täytyy siellä viettää sellainen yö ja herätä henkiin jälleen seuraavana päivänä.

Hetken kuluttua hän jatkoi:

– Saattaisi ajatella, että siellä on madontapaisia eläviä, jotka haukkovat jähmeätä ilmaa, niinkuin kastemadot nielevät multaa, tahi että siellä on paksunahkaisia hirviöitä...

– Niin vainenkin, – virkoin minä, – miks'eikäs otettu ampuma-aseita mukaan?

Hän ei vastannut tähän kysymykseen mitään.

– Ei, – päätti hän, – meidän tehtävänämme on vain mennä sinne.

Saadaan nähdä sitten, jahka perillä ollaan.

Mieleeni iski jotain.

– Minun mineraalejani, – sanoin minä, – niitä siellä ainakin on, olkootpa olosuhteet millaisia hyvänsä.

Tuokion kuluttua hän ilmoitti aikovansa hiukan muuttaa meidän kurssiamme ja sitä varten asettaa pallon vähäksi aikaa maan vetovoiman alaiseksi. Hän valmistautui avaamaan yhden maanpuolisia uutimia 30: ksi sekunniksi, ilmoittaen minulle ennakolta, että nyt meiltä päätä hiukan huimaa, ja neuvoen ojentamaan käteni lasiseinää vasten, jott'en kolahtaisi siihen. Minä noudatin neuvoa ja ponnistin jalkani ruoka-arkkuja ja ilmalieriöitä vasten, estääkseni niitä putoamasta päälleni.

Kuului risaus, ja uudin lensi auki. Minä kaatua keikahdin käsilleni alassuin ja näin mustain, levitettyjen sormieni välitse hetkiseksi maa-emon – planetkana taivaalla tuolla allamme.

Me olimme vielä sängen lähellä – Cavor sanoi välimatkan olevan noin 800 peninkulmaa – ja maan suunnaton kiekko täytti koko taivaan. Mutta nytkin jo näki selvään sen olevan pallon. Maa allamme näkyi himmeänä, hämäräisenä, mutta lännempänä kuulsivat Atlannin valtameren suunnattomat alat kuni hopea mailleen menevän päivän valossa. Luulin erottavani Franskan ja Espanjan ja eteläisen Englannin rantapiirteet, pilvien varjostamat, kunnes taas kuului risaus, varjostin laskeutui, ja minä tunsin olevani omituisessa sekaannuksen tilassa sekä liukuvani verkalleen pitkin sileätä lasinpintaa.

Heti kuin asiat jälleen olivat asettuneet mielessäni entiselleen, tuntui minusta aivan luonnolliselta, että kuu oli jälleen "alhaalla", jalkojeni alapuolella, ja maa jossain kaukana taivaan rannassa, tuo samainen maa, joka ensi alussa oli ollut minusta katsoen "alhaalla" ja niinkuin yhtä heimoa minun kanssani.

Niin vähän oli meidän tarvinnut koko tänä aikana ponnistella. Meidän painomme käytännöllinen mitättömyys oli tehnyt kaikki työmme niin helpoksi, ettemme kokonaiseen kuuteen tuntiin (lähtömme hetkestä, Cavorin kronometrin mukaan lukien), tunteneet mitään virvokkeiden tarvetta. Minua hämmästytti tämä ajan nopea vauhti. Mutta silloinkin olin tyytyväinen varsin niukkaan ravintoon. Cavor tutki hiilihapon ja veden vastaanotto-laitoksia ja huomasi niitten toimineen varsin hyvin. Happeakin olimme käyttäneet mitättömän vähän.

Ja kun ei meillä ollut enää mitään puheen-ainetta eikä mitään tekemistäkään, niin annoimme perää omituiselle hervahtumiselle, joka oli meidät vallannut, levitimme peitteet pallon pohjalle, asettaen ne sillä tapaa, että pallo tuli suojaan kuun paisteelta niin paljon kuin suinkin mahdollista, toivotimme sitten toisillemme hyvää yötä ja nukuimme melkein heti.

Niinpä me sitten, vuoroin nukkuen, vuoroin haastellen, joskus syöden, vaikka ilman erityistä ruokahalua [Kummallista, kuinka me koko sinä aikana, minkä pallossa olimme, emme kaivanneet ravintoa emmekä olleet millämmekään, vaikka olimme ilmankin. Ensi alussa me pakotimme itseämme syömään, mutta sittemmin me paastosimme kokonaan. Yhteensä emme kuluttaneet sadannetta osaakaan kaikista niistä kokoonpuristetusta ruokavaroista, mitkä olimme mukaan ottaneet. Huokumamme hiilihapon määrä oli sekin luonnottoman pieni, mutta mikä siihen syynä, sitä en pysty lainkaan selittämään.], vietimme kappaleen aikaa, joka ei ollut päivää eikä yötäkään, jonkunlaisessa levollisuuden tilassa, joka ei ollut oikeata valvomista eikä oikeata nukkumistakaan. Ja yhä me kaiken sen aikaa melutta ja vienosti kiidimme alas kuuta kohti.

VI

Maihin kuussa

Muistan, kuinka Cavor eräänä päivänä äkkiä avasi kuusi varjostinta, häikäisten silmäni niin, että oikein kiljasin. Koko näkyvissä oleva ala oli kuuta, jättiläismäinen käyräsapeli, aamunhämärän valaisema ja sisälaidoillaan synkän pimeyden uurtelema. Sirpin ulommaista laitaa vasten hulvahteli valo, niinkuin nousuvesi valtameren rannalla, kohotellen huippuja ja harjanteita auringon paisteeseen. Lukija on kaiketikin nähnyt piirroksia tai valokuvia kuusta, niin ettei minun tarvinne käydä esittämään tuota maisemaa sen leveämmissä piirteissä: noita laajoja rengasmaisia seljanteitä, korkeampia kuin mitkään vuoret maan päällä, niitten huippuja, päivänvalossa loistavia, niitten syviä, tarkkarajaisia varjoja, harmaita ja hujanhajaisia tasankoja, ylänköjä, mäkiä ja pikku kraatereita, jotka kaikki tyyni ensin esiintyvät häikäisevässä valossa ja vihdoin kätkeytyvät mustaan, salaperäiseen pimeyteen.

Poikki tämän maailman me nyt lensimme tuskin sataakaan peninkulmaa sen huippujen ja harjanteiden yläpuolella. Ja nyt me näimme, mitä maasta käsin ei ihmissilmä milloinkaan ole näkevä, kuinka kallioitten ja rotkojen ääriiviivat tasangoilla ja kraateripinnoilla alkavat päivän paisteessa peittyä yhä tihevään usmaan, käyden harmaiksi ja epäselviksi, kuinka niitten kirkas, valkoinen pinta murtumistaan murtuu kasoiksi ja ryhmiksi, kutistuu ja katoaa, ja kuinka siellä täällä syntyy ja leviää omituisia ruskeita ja olivinkarvaisia valonvaihteita.

Mutta eipä meillä ollut aikaa kauankaan katsella tuota, sillä nyt olimme matkamme todellisen vaaran kynnyksellä. Meidän oli nyt, kuun ympäri pyöriessämme, tuleminen yhä lähemmäs sitä, ja siksi meidän täytyi hiljentää vauhtiamme ja odotella soveliasta hetkeä, milloinka uskallamme pudottautua sen pinnalle.

Cavorille tämä oli ankarain ponnistusten, minulle taas levottoman toimettomuuden aikaa. Minusta tuntui kuin myötäänsä väistyisin hänen tieltään. Hän hyppi pallossa paikasta toiseen niin keveästi, että se maan päällä olisi ollut aivan mahdotonta. Yhtämittaa hän näitten viimeisten, ylen tärkeitten hetkien kuluessa aukoi ja sulki cavoriiti-akkunoita, tehden laskelmia ja tarkastellen hehkulampun valossa kronometriansa. Kauan aikaa olivat meillä kaikki akkunat kiinni, ja silloin me leijuimme pimeydessä, kiitäen kautta avaruuden.

Ei aikaakaan, niin jo hän rupesi kopeloimaan uudinten nappuloita, ja äkkiä aukeni neljä akkunaa. Minä horjahdin: äkkiouto auringon kirkkaus hulvahti esille jalkaini alta, poltti minua, häikäisi minut. Minun täytyi sulkea silmäni. Hetken kuluttua akkunat menivät jälleen kiinni, ja silloin pimeys pakotti silmiäni, ja minua pyörrytti. Jälleen olin leijumassa keskellä suunnatonta, mustaa äänettömyyttä.

Cavor kiersi nyt sähkövalon palamaan ja ehdotti, että sitoisimme kaikki tavarat yhteen ja kietoisimme ne peitteisin, täräyksen varalta maihin laskettaessa. Me suoritimme tämän työn akkunain ollessa suljettuina, sillä silloin kaikki tavarat itsestään siirtyivät pallon keskusta. Omituista työtä tuokin: kaksi miestä leijuu irrallaan tässä pallomaisessa ilmakehässä, tavaroita kokoonkäärien ja nuorittaen. Kuvailkaa tuo mielessänne, jos voitte! Ei mitään "ylös" eikä "alas", ja kaikissa ponnistuksissa äkkiarvaamattomia liikkeitä. Vuoroin Cavor tuli sysänneeksi minua koko voimallaan, ja silloin minä lensin lasiseinää vastaan; vuoroin taas poljin jalkaini neuvoton tyhjiin ilmaan. Milloin oli sähkövalon tuike pääni yläpuolella, milloin jalkain alla. Välisti Cavorin sääret keikahtivat ylöspäin minun silmissäni, välisti taas olimme poikki puolin toisiamme. Mutta vihdoin oli kaikki tavarat sidottu yhdeksi paksuksi, pehmeäksi mytyksi, paitsi kahta, pään-aukoilla varustettua peitettä, jotka jätimme irralleen, jotta meillä olisi, mihin kietoutua.

Silmänräpäykseksi avasi Cavor nyt yhden akkunan kuuhun päin, ja silloin huomasimme olevamme putoamassa erästä suunnatonta keskustkraateria kohti, jossa koko joukko pienempiä

kraatereita oli muodostunut jonkinmoiseksi ristiksi. Heti sen jälkeen hän raotti palloa taas polttavaa, häikäisevää aurinkoa kohti. Kaiketikin hän käytti auringon vetovoimaa jarruna.

– Heittäkää peite ympärillenne! – huusi hän, ponnahtaen erilleen minusta.

Tuota minä en siinä tuokiossa käsittänyt lainkaan.

Sieppasin sitten jalkaini alta peitteen ja kietouduin siihen, vetäen sen pääni ja silmiäni ylitse. Äkkiä hän nykäisi akkunat kiinni, tempasi taas yhden auki ja sulki kohta taas, rupesi sitten naksuttamaan näitä perätysten auki kaikkia, jokaisen liikkua varmasti teräsrullillaan. Sitten kuului rätinää, ja silloin me nurinniskoin, kolahdellen lasia ja suurta tavaramytyä vasten ja kiemurrellen kiinni toisissamme. Mutta ulkopuolella tuprusi jotain valkoista... tuntui kuin olisimme luisuneet alas lumista rinnettä myöten.

Päistikkaa, kolauksia, sysäyksiä, kolauksia, sysäyksiä, päistikkaa...

Tuntui täryys, ja minä melkein hautaannuin tavarain alle. Hetken aikaa vallitsi täydellinen hiljaisuus. Sitten kuulin Cavorin ähkivän ja puhkivan ja heti sen jälkeen akkunan kolauksen kehyksissään. Minä ponnistin voimani, sysäsin yltäni tavaramyryn ja pääsin sen alta. Avonaisiin akkunoihin näkyi vain musta taivas, tähtiä täynnään.

Hengissä oltiin vielä.

Me olimme pudonneet eräisen suureen kraateriin ja pysähtyneet sen seinämän heittämään pimeään varjoon.

Siinä nyt istuttiin, läähättäen ja koetellen, ovatko kaikki jäsenet ehjinä. Ei ollut luullakseni kumpainkaan meistä likimainkaan osannut arvata näin tylyä vastaan-ottoa. Suurella vaivalla pääsin jaloilleni.

– Ja nyt, – sanoin minä, – nyt katselemaan kuun maisemaa. Mutta... hirmuisen pimeähän täällä on, Cavor!

Sitä sanoessani minä pyyhkäsin vaipallani huuruista lasia.

– Tästä on vielä puolentoista tunnin verran siihen kuin päivä valkenee, – sanoi hän. – Täytyy odottaa.

Mahdoton oli erottaa mitään. Yks'kaikki, vaikka akkunat olisivat olleet kiinni. Minun pyyhkäisemisestäni lasi kävi vain entistä tahmaisemmaksi, ja mitä enemmän minä sitä hieroin, sitä enemmän se himmeni huurtuvasta nesteestä ja yhä runsaammin siihen tarttui karvoja villavaatteesta. Minun ei tietystikään olisi pitänyt käyttää villapeitettä tuohon tarkoitukseen. Noissa hommissani satuin luiskahtamaan kostealla pohjalla ja loukkasin sääreni tavarapakasta ulospistävään happilieriöön.

Tuo oli harmillista, hassua kerrassaan. Tänne sitä nyt muka oli tultu kuuhun, ties mitä ihmettä ihailemaan, mutta ei näkynyt muuta kuin sen rakon harmaa ja vettä tihkuva seinä, johon olimme joutuneet.

– Tonttu vieköön! – ärjäsin minä. – Ihan yhtä hyvin sitä olisi sopinut pysyä kotonakin!

Ja sen sanottuani minä potkasin tavaramyryn kauemmas ja kylmästä väristen vedin vaipan tviimmäksi ympärilleni.

Lasiseinäni huuru muuttui äkkiä jäähiutaleiksi ja kiteytyi kukkasiksi.

– Yletättekö sähkölämmittäjään? – kysyi Cavor. – Niin juuri, tuo musta nappula. Painakaa tai muuten tässä palellutaan.

Siihen ei minua tarvinnut kahdesti käskää.

– Entäs nyt? – kysäisin minä. – Mitäs nyt tehdään?

– Odotetaan.

– Jassoo.

– Niin. Meidän täytyy odottaa, kunnes ilma lämpenee taas, ja silloin lasikin kirkastuu. Toistaiseksi emme voi tehdä mitään. Täällä on yö nyt; täytyy odottaa päivän tuloa. Mutta sillä välin, eikös teidän ole nälkä?

Hetken aikaan en vastannut mitään. Mieleni kuohui harmista. Vastahakoisesti käännyin kosteasta lasista pois ja tuijotin häntä kasvoihin.

– On niinkin, – sanoin, – nälkä minun on. Minä tunnen jotain sanomatonta pettymystä. Olin toivonut... ties mitä kaikkea, mutta en tällaista.

Kooten yhteen kaiken mieleni levon, minä kietouduin uudestaan vaippaani, istahdin tavarapakan päälle ja aloitin ensimmäisen ateriani kuussa. Lienenkö sitä kunnolla lopettanutkaan, en muista. Lasin pinta alkoi nyt kirkastua, ensin yksityisissä kohdin, sitten yhä laajemmalti. Sakea usma, joka oli meidät estänyt näkemästä tätä uutta maailmaa, rupesi hälvenemään.

Ja nyt rupesimme kurkistelemaan kuun maisemaa.

VII

Päivännousu kuussa

Ensi silmäyksellä meitä kohtasi mitä autioin ja masentavin näky. Olimme suunnattomassa amfiteaterissa, jättiläismäisen kraaterin ympyriäisellä pohjalla. Kallioseinät saartivat meitä joka taholta. Lännen puolella lankesi vielä näkymättömän auringon valo noille seinille, ylettyen niitten juurille asti, tuoden näkyviin röyhyisen rinteiden likaisenharmaita, ulospistäviä paasia sekä siellä täällä lumisia penkereitä ja halkeamia. Kaikki tuo oli kukaties kymmenkunnan mailin päässä, mutta ensi alussa ei välillä oleva ilma yhtään estänyt niitä näkymästä kaikessa loistossaan, pienimpiä yksityiskohtiaankin myöten. Ne esiintyivät, nuo kallioseinät, kirkkaina ja häikäisevinä mustaa, tähditettyä taivasta vasten, joka meidän maallisiin silmiimme näytti pikemmin kimaltelevalta samettiesiripulta kuin äärettömältä taivaankannelta.

Itäinen kallioranta oli ensi alussa ainoastaan tähdetönä liepeenä tähdikkäessä kuvussa. Ei ollut ruskoa, ei hiiviskelevää valkenemista ilmoittamassa päivännousua. Sädekruunu, zodiakali-valo, se yksin, jättiläismäisenä valoisana usmasuippona kohoili kohti kointähden kirkkautta, tietäen auringon pikaista lähenemistä.

Kaikki valo meidän ympärillämme oli heiaistusta lännenpuolisista kallioista. Siinä valossa erotti suunnattoman, aaltomaisen tasangon, joka kylmänä, harmaana laajeni itää kohden, kadoten kallioitten sysimustaan siimekseen. Lukemattomat joukot harmaita kukkuloita, aavemaiset mäentörmät, lumimaisesta aineesta muodostuneet aallot, joita vako vaolta ulottui tuonne kaukaiseen pimeyteen, – ne ne ensiksi olivat antaneet meille viittauksia kraateriseinäin etäisyydestä. Lumelta nuo mäentörmät näyttivät, ja lumeksi minä niitä silloin luulinkin. Mutta ei ne lunta olleet; ne olivat – jäätynyttä ilmaa!

Tällaista oli ensin, kunnes kuun päivä vaikenä äkkiä, hämmästyttävästi.

Auringon valo oli hiipinyt alas kallioseinä myöten, kosketti sen juurelle ajauneita ainekasvoja ja tuli nyt jättiläisvauhdilla meitä kohti. Kaukainen kallioseinä näytti huojuvan ja vavahtelevan, ja heti kuin valo oli kosketannut hämärää, syöksähti kraaterin pohjalta harmaa huurupatsas ylös, kasvaen, laajeten, tiheytyen, kunnes koko läntinen tasanko höyräsi kuin märkä nenäliina tulen edessä, ja lännenpuoleiset kalliot olivat pelkkänä murteleivana välkähtelyä.

– Se on ilmaa, – virkkoi Cavor. – Sen täytyy olla ilmaa, muutoin se ei olisi noussut tuolla tavoin, heti kuin vain auringonsäde siihen kajosi. Ja noin nopeasti...

Hän katsahti ylös.

– Katsokaas! – sanoi hän.

– Mitä niin?

– Tuolla taivaalla. Nyt jo! Keskellä mustaa... pieni sinervä täplä. Katsokaa! Tähdet näyttävät suuremmilta! Ja kaikki nuo pienet tähdet ja kaikki usmamaiset nebulosat, jotka näimme tyhjässä avaruudessa... ne ovat kadonneet!

Nopeasti, yhtämittaa lähenei meitä päivä. Yksi harmaa kukkula toisensa perästä joutui auringonpaisteen valtaan ja muuttui valkoiseksi höyrypatsaaksi. Vihdoin kaikki, mikä meistä länteen antoi, oli yhtenä ainoana usmajoukkona, jota myötäänsä syntyi ja nousi ylös. Kaukainen kallioseinä oli peräytynyt yhä kauemmas, pistänyt näkyviin utupyörteistä milloin minkin muotoisena ja vihdoin hälvennyt ja kadonnut niitten hämäräiseen helmaan.

Yhä lähemmäs ja lähemmäs meitä kiiruhti tuo höyryävä seinä, melkein yhtä nopeasti kuin lounastuulen kiidättämän pilven varjo. Meidän ympärillämme alkoi nousta hienoa, auringon valon edellä käypää utua.

Cavor tarttui minua käsivarteen.

– Mitäs nyt? – kysäisin minä.

– Katsokaa! Aurinko nousee! Aurinko!

Hän pyöräytti minut ja osoitti itäistä kallioseinää, joka oli pistänyt näkyviin meitä ympäröivästä usmasta, hiukan vain erottautuen mustasta taivaasta. Mutta nyt sen ääriviivoilla näkyi omituisia valo-ilmioita, hehkuvanpunaisia tulikiekkaita, jotka siinä kieppuivat ja hulmusivat. Luulin niitä ensin höyryspiraleiksi, jotka olivat joutuneet valoon ja muodostivat nämä aaltomaiset tulileimut taivasta vastaan, mutta ne olivatkin auringon äärimmäistä laitaa, sitä tulikruunua auringon ympärillä, joka meidän ilmakehämme harson takaa ei ikinä tule ilmi maallisen silmän nähdä.

Ja sitten – aurinko!

Yhtämittaa, vastustamattomasti astui esiin loistava viiva, astui näkyviin ohut, sietämättömän kirkas laita, joka pyöristyi, sai kaaren muodon, tai loistavan valtikan muodon, ja sinkautti meitä kohti kuumen valoviivan, niinkuin olisi keihäällä heittänyt.

Tuntui kuin se olisi puhkaissut minulta silmät! Minä kiljasin ääneen ja käännin soaistuna ympäri, ruveten tavoittelemaan vaippaani tavarapakan alta.

Tämän hehkuisan hulvauksen jälkeen alkoi kuulua ääntä. Se oli ensimmäinen ulkopuolelta tuleva ääni, mikä korviamme kosketti siitä pitäin kuin maasta olimme lähteneet. Se oli siihenä ja kihinä, ilmaverhon kiivasta liikettä päivän lähetessä. Ja äänen ja valon tullessa meidän pallomme kallistui, ja siinä me sokeina ja säikähtäneinä hapuilemaan toisiamme! Se kallistui jälleen, ja kihinä yltyi yhä suuremmaksi. Minä olin sulkenut silmäni ja tehnyt kömpelöitä yrityksiä, saadakseni vaipan pääni ympärille, mutta tämä toinen pyöräys keikautti minut nurin. Minä kaaduin tavaramytyä vasten ja silmät avattuani huomasin hetkellisen ilman välkäyksen aivan pallon ulkopuolella. Se virtasi, se kiehui, niinkuin lumi, johon hehkuva kanki pistetään. Entinen jähmeä ilma oli auringon äkillisestä kosketuksesta muuttunut velliksi, limaksi, likaiseksi nesteeksi, joka sitten kihisten kuohui kaasuksi.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.